

Organizačno-taktický reflex policajtov prvého kontaktu (služby poriadkovej polície) na mieste vzniku policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín

Mário Kern¹
Boris Löffler²

Abstrakt: *Vedecký článok „Organizačno-taktický reflex policajtov prvého kontaktu (služby poriadkovej polície) na mieste vzniku policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín“ je súčasťou záverečných výstupov vedeckovýskumnej úlohy VÝSK. 266 „Pôsobnosť policajtov prvého kontaktu na mieste policajne-relevantnej udalosti environmentálneho charakteru“. Článok charakterizuje v teoreticko-spoločenskej rovine policajne relevantnú udalosť ako spúšťací element následných policajno-bezpečnostných činností verejno-poriadkového charakteru. Environmentálna kriminalita je vo všeobecnosti charakterizovaná ako udalosť, ktorá logicky iniciuje reakciu rôznych subjektov, vrátane polície, pričom pozornosť je sústredená na poriadkovú políciu, ktorá je primárnym subjektom prvého kontaktu pri policajne relevantných udalostiach environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín. Autori vedeckého článku vymedzujú stálu službu, hliadkovú službu, obchôdzkovú službu ako nosné organizačno-taktické formy činnosti služby poriadkovej polície, prostredníctvom ktorých táto pôsobí na mieste pri vzniku vybraných policajne relevantných udalostí. Súčasťou článku je aj analýza podielu služby poriadkovej polície na objasňovaní vybraných druhov environmentálnej trestnej činnosti a výpočet konkrétnych odporúčaných aktivít a činností realizovaných v priamej nadväznosti na vzniknutú policajne relevantnú udalosť, pričom je pozornosť sústredená na špecifickú oblasť policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín.*

Kľúčové slová: *policajne relevantná udalosť, environmentálna kriminalita, organizačno-taktické formy činnosti, stála služba, hliadková služba, obchôdzková služba, policajt prvého kontaktu, policajne relevantná udalosť environmentálneho charakteru týkajúca sa živočíchov a rastlín.*

Abstract: *The scientific article „Organizational tactical reflex of first contact police officers (Public order police service) at the scene of police relevant environmental events involving animals and plants“ is part of the final outputs of the scientific research project VÝSK. 266 „The activity of first contact police officers at the scene of police relevant environmental events.“ The article characterizes a police relevant event in the theoretical social context as a triggering element for subsequent police security activities of a public order nature. Environmental crime is generally characterized as an event that logically triggers a response from various entities, including the police, with attention focused on the public order police, which is the primary entity for first contact in police relevant environmental events concerning animal and plants. The authors of the scientific article define permanent service,*

¹ Ing. Mário Kern, riaditeľ odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality
NCODK Prezídia PZ

² doc. JUDr. Boris Löffler, PhD., vedúci katedry policajných vied Akadémie PZ.

patrol service, and beat service as the main organizational tactical forms of activity of the public order police, through which it operates on site during the occurrence of selected police relevant events. The article also includes an analysis of the share of the public order police in clarifying selected types of environmental crime and a calculation of specific recommended activities and actions carried out in direct response to the occurred police relevant event, with attention concentrated on the specific area of police relevant environmental events concerning an animals and plants.

Keywords: *police relevant event, environmental crime, organizational tactical forms of activity, permanent service, patrol service, inspection service, first contact police officer, police relevant event of an environmental nature concerning animals and plants.*

Úvod

Medzi policajne relevantnými udalosťami a činnosťami polície je úzka súvislosť a nadväznosť. Podľa toho, o aký druh a dynamiku vývoja, resp. zmenu vo vývoji policajne relevantných udalostí pôjde, závisí aj druh, kvalita a úspešnosť realizovaných policajných činností. Práve z tohto dôvodu sú pre výkon, realizáciu špeciálnych policajných činností dôležité zákonitosti vzniku, zmeny a zániku policajne relevantných udalostí. Policajne relevantné udalosti podmieňujú vznik, priebeh a zánik policajne relevantných situácií.

Policajne relevantná udalosť je dej, ktorý sa pripravuje, vzniká, má svoj priebeh a zaniká a ktorý má za následok vznik policajne relevantnej situácie, na riešenie ktorej je oprávnená a spôsobilá polícia.

Policajne relevantná udalosť environmentálneho charakteru

Policajne relevantná udalosť je dej, ktorý sa obvykle stal v minulosti (napr. dokonaný trestný čin). Rovnako ňou možno rozumieť i dej, ktorý sa ešte len pripravuje alebo dej, ktorý práve prebieha.

Klasifikácia policajne relevantných udalostí sa vykonáva podľa viacerých kritérií. Medzi najvýznamnejšie determinujúce kritériá patria napríklad:

- právne posúdenie udalosti,
- zavinenie danej udalosti,
- spôsobenie následku danou udalosťou.

V nadväznosti na delenie podľa právneho posúdenia sa policajne relevantné udalosti kategorizujú do troch skupín:

- trestné činy,
- priestupky,
- iné spoločensky nežiaduce udalosti³.

Za policajne relevantnú udalosť sa považuje príprava na trestný čin, pokus trestného činu, ako aj spáchaný, resp. dokonaný trestný čin. Polícia bezprostredne po zistení, že sa páchatel pripravuje na spáchanie trestného činu alebo že ho práve pácha, resp. pokračuje

³ NESVADBA A. Teória policajných a bezpečnostných činností. Bratislava 2004 s. 17-18.

v jeho páchaní, je povinná podľa zásady oficiality začať konať. To znamená, že je povinná svojou činnosťou (opatreniami a úkonmi) zabrániť spáchaniu trestného činu, pokiaľ sa konanie páchatel'a nachádza v štádiu prípravy alebo jeho dokonaniu, pokiaľ sa konanie páchatel'a nachádza v štádiu pokusu. Ak bol trestný čin už spáchaný, resp. bol dokonaný, je povinnosťou polície zistiť, resp. odhaliť jeho páchatel'a, vykonať voči nemu trestné stíhanie a v rámci neho zabezpečiť dostatok dôkazov pre rozhodnutie súdu tak, aby súd mohol o trestnom čine objektívne rozhodnúť a jeho páchatel'ovi uložiť podľa zákona trest alebo uložiť ochranné opatrenie.

Policajne relevantnou udalosťou je aj udalosť posudzovaná normami správneho práva ako priestupok. To znamená, že musí ísť o zavinené konania, ktoré porušujú alebo ohrozujú chránené záujmy spoločnosti a sú za priestupky výslovne označené v zákone o priestupkoch alebo v iných právnych normách správneho práva, pokiaľ nejde o tzv. iný správny delikt postihuteľný podľa osobitných právnych predpisov. Aj udalosť posudzovaná ako priestupok je konanie, ktoré má určitý stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť. Tento stupeň je však nižší ako stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestného činu. Zákon o priestupkoch presne uvádza, že stupeň spoločenskej nebezpečnosti priestupku je len nepatrný. Zatiaľ čo stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestného činu musí byť podľa trestného zákona aspoň vyšší než nepatrný. Policajne relevantná udalosť označovaná ako priestupok vyvoláva vznik špecifickej činnosti polície označovanej ako správno-právna činnosť polície, ktorá spočíva v objasňovaní a prejednávaní priestupkov. Policajné orgány podľa ustanovení zákona o priestupkoch niektoré priestupky objasňujú, to znamená, že obstarávajú podklady o priestupku potrebné pre rozhodnutie správneho orgánu.

Za policajne relevantné udalosti sa považujú aj iné policajne relevantné udalosti ako trestné činy alebo priestupky. Ide o udalosti, ktoré nie sú kvalifikované podľa uvedených právnych noriem ani ako trestné činy, ani ako priestupky, ale ktoré taktiež poškodzujú alebo ohrozujú verejný poriadok, životy, zdravie a majetok občanov, a preto vyvolávajú aktivitu polície. Takýmito udalosťami môže byť napríklad požiar, ktorý vznikol samozápalom horľavého materiálu, povodeň, víchrica, zemetrasenie, výbuch plynu, samovražda a podobne.⁴

Miesta, na ktorých došlo k policajne relevantnej udalosti podľa právneho posúdenia, predstavujú pre Policajný zbor miesto, ktoré možno označiť za miesto činu vzniku policajne relevantnej udalosti.

Každý protiprávny čin, či čin poškodzujúci, ohrozujúci chránené záujmy je spáchaný, resp. vzniká na určitom mieste a v určitom čase. Toto miesto predstavuje **miesto činu** vzniku protiprávnej udalosti (policajne relevantnej udalosti). Za miesto činu môžeme označiť konkrétny územný priestor (miesto), kde došlo k objasňovanej udalosti, ako i každé iné miesto, ktoré je v príčinnej súvislosti, spojitosti s objasňovaným skutkom. Presná **definícia termínu miesta činu nie je záväzne normatívne stanovená**. Možno teda konštatovať, že ide o výraz právne neurčitý, ktorý je však pre príslušníkov Policajného zboru podieľajúcich sa na objasňovaní predmetnej udalosti dôležitý z viacerých hľadísk:

- prvotne určuje miestnu príslušnosť realizátora následných činností,
- je dôkazom o spáchaní protiprávneho činu,
- je východiskom pre ďalšie objasňovanie a pátranie po páchatel'ovi,
- je miestom výskytu stôp a dôkazov,
- vykonaním ohliadky na mieste možno následne získať poznatky ku spôsobu spáchania ako i času spáchania skutku.

⁴ NESVADBA, A. Teória policajných a bezpečnostných činností, Bratislava 2004 s. 18-20.

Environmentálna kriminalita je už dnes rešpektovaným a stále významnejším bezpečnostným problémom, ktorý má potenciál nepriaznivo zasahovať a ovplyvňovať množstvo rôznych chránených záujmov spoločnosti. Ide o stále sa rozširujúcu bezpečnostnú problematiku, nakoľko praktické skúsenosti orgánov presadzujúcich právo odhaľujú stále nové aspekty jej fungovania a vznikajúcich nepriaznivých následkov.

Životné prostredie, jeho jednotlivé zložky a vzťahy medzi nimi dnes predstavujú spoločensky vysoko hodnotenú kvalitu, ktorá sa stáva stále väčším predmetom ochrany. Rôzne formy protiprávných konaní, kde je životné prostredie alebo niektorá z jeho častí objektom útoku, sa dnes všeobecne definujú ako environmentálna kriminalita. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že nejde len o zjavne úmyselné protiprávne konania smerujúce voči zložkám životného prostredia, ale v mnohých špecifických oblastiach je vzniknutý nepriaznivý následok alebo hrozba najčastejšie výsledkom úmyslu páchatel'a získať neoprávnene finančný, majetkový alebo osobný prospech.

Rozširujúce sa poznatky o nepriaznivých následkoch environmentálnej kriminality v Európskej únii viedli k zvýšenému úsiliu niektorých členských krajín, vrátane Slovenskej republiky, aby boli získané relevantné údaje o stave environmentálnej kriminality. Zlepšujúca sa medzinárodná spolupráca orgánov činných v trestnom konaní a spolupráca so subjektmi ako je Interpol a Europol potvrdili závažné environmentálne, ekonomické, bezpečnostné a sociálne nepriaznivé následky pre spoločnosť, pričom sa potvrdil rastúci podiel medzinárodného organizovaného zločinu v tejto oblasti. Aj na základe týchto skutočností bola v apríli 2024 schválená nová smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1203 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva, ktorá rozširuje a precizuje postup orgánov presadzovania práva v Európskej únii, oproti dovtedy platnej smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva.

Ako už bolo uvedené, environmentálna kriminalita je pomerne dynamická problematika, ktorá je špecifická veľmi významným vplyvom širokej škály medzinárodných a vnútroštátnych právnych predpisov.

V zmysle aktuálne platných medzinárodných záväzkov SR a právnych predpisov SR sa environmentálnou trestnou činnosťou (podľa platného znenia Trestného zákona) rozumie:

§ 298 a § 299 - Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysokorizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov

§ 300 a § 301 - Ohrozenie a poškodenie životného prostredia

§ 302 - Neoprávnené nakladanie s odpadmi

§ 302a - Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok

§ 303 a § 304 - Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia

§ 304a - Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu

§ 305 - Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov

§ 305a - Týranie zvierat

§ 305aa - Usmrtenie spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu

§ 305b - Zanedbanie starostlivosti o zviera

§ 305c - Organizovanie zápasov zvierat

§ 305d - Spoločné ustanovenie

§ 306 - Porušovanie ochrany stromov a krov

§ 307 a § 308 Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín

§ 309 - Únik organizmov

§ 310 - Pytliactvo

§ 168 a § 169 - Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi

§ 212 - Krádež (len vo vzťahu k drevu podľa ods.1 písm. e).

Eliminácia environmentálnej kriminality je v Slovenskej republike postavená v princípe na dvoch základných pilieroch. Prvým je existencia kontrolných a povoľovacích štátnych orgánov a inštitúcií, ktorých cieľom je v zákonmi uvedených oblastiach povoľovať a kontrolovať ľudské aktivity, ktoré majú alebo by mohli mať nejaké nepriaznivé účinky na životné prostredie. Sem napríklad patrí oblasť výkonu práva poľovníctva alebo výkonu rybárskeho práva, odchyt a manipulácia s chránenými druhmi živočíchov a rastlín, pohyb v chránených územiach a mnoho obdobných činností. V prípade porušenia právnych predpisov upravujúcich vybrané oblasti je takéto konanie spravidla sankcionované ako priestupok alebo správny delikt príslušným orgánom presadzovania správneho práva. Tento prvý pilier vytvára určitú oblasť prevencie tak, aby protiprávna činnosť nenadobudla svojim rozsahom závažnejší charakter a nestala sa nakoniec trestnou činnosťou.

Druhým pilierom je pôsobnosť orgánov činných v trestnom konaní, pričom primárne ide o službu kriminálnej polície v rámci Policajného zboru a samozrejme aj o prokurátorov všetkých stupňov prokuratúr.

Odhaľovanie a dokumentovanie environmentálnej trestnej činnosti si však vyžaduje súčinnosť všetkých služieb Policajného zboru, pričom osobitné postavenie tu majú najmä tzv. policajti prvého kontaktu.

Táto činnosť pri vzniku **policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín** predstavuje pre policajta prvého kontaktu viacero výziev, ktoré svojou odbornosťou a špecifikami presahujú obvyklý výkon jeho činnosti. Prakticky je vylúčené, aby sa policajti služby poriadkovej polície zaradení na obvodných oddeleniach Policajného zboru pri súčasnej organizácii Policajného zboru vyhli situáciám, kedy budú konfrontovaní s udalosťami týkajúcimi sa podozrenia z protiprávneho konania voči živočíchom alebo rastlinám. Ich miesto v systéme boja s environmentálnou trestnou činnosťou preto nie je možné opomenúť a je potrebné vyvíjať nepretržité úsilie na skvalitnenie ich výkonu a posilnenie bezpečnosti aj v tejto oblasti.

Služba poriadkovej polície a organizačno-taktické formy jej činnosti

Vznik akejkoľvek policajne relevantnej udalosti, environmentálnu nevyhnutnosť vyvoláva bezprostrednú reakciu zo strany Policajného zboru ako celku, pričom každá zo služieb Policajného zboru na mieste policajne relevantnej udalosti vykonáva úkony a plní úlohy vyplývajúce zo špecializácie činností, na ktoré bola vytvorená (zriadená). Špecifické postavenie medzi službami, ktoré sa podieľajú pri pôsobení a plnení úloh na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) zastáva i služba poriadkovej polície.

Pokiaľ chceme charakterizovať význam služby poriadkovej polície a jej poslanie na mieste policajne relevantnej udalosti je nutné poukázať na jednu z jej charakteristických črt, ktorou je jej bezprostrednosť. To znamená, že plní úlohy v priamom kontakte s občanmi, organizáciami, podnikateľmi, právnickými osobami a podobne, pričom takmer všetku svoju služobnú činnosť realizuje v zmysle princípu verejnosti a transparentnosti. Medzi jej hlavné úlohy patrí ochrana verejného poriadku a boj s protiprávnou činnosťou. Tieto úlohy sú v rozhodujúcej miere zaisťované výkonnými organizačnými zložkami (útvarmi) služby poriadkovej polície, najmä základnými útvarmi služby poriadkovej polície (obvodnými oddeleniami, pohotovostnou motorizovanou jednotkou) prostredníctvom jednotlivých **organizačno-taktických foriem činnosti** za využitia jej vlastných síl a prostriedkov. Možno konštatovať, že služba poriadkovej polície je jednou z najdôležitejších a nosných služieb Policajného zboru. A práve táto služba prispieva v potrebnom rozsahu na vytváranie

podmienok pre činnosť ostatných policajných služieb, čo platí i vo vzťahu k miestu policajne relevantnej udalosti.⁵

Služba poriadkovej polície predstavuje výkonný a vnútorne štruktúrovaný aparát najpočetnejšej z policajných služieb. Ide o službu zameranú na riešenie širokospektrálnej problematiky vyplývajúcej z univerzálnosti pôsobnosti Policajného zboru v systéme bezpečnostných orgánov pôsobiacich v Slovenskej republike pri ochrane verejného poriadku a eliminácii protiprávnej a inej nežiaducej činnosti, ktorá má za následok vznik konkrétnej policajne relevantnej udalosti vzťahujúcej sa i k miestu a času jej vzniku.

Obsahová náplň výkonu policajnej verejno-poriadkovej činnosti realizovanej službou poriadkovej polície v sebe zahŕňa rozsiahle spektrum problémov a cieľových oblastí, medzi ktoré spadá i realizácia úkonov a opatrení vzťahujúcich sa k miestu vzniku policajne relevantnej udalosti.

Policajná verejno-poriadková činnosť, prostredníctvom ktorej vykonáva služba poriadkovej polície služobnú činnosť predstavuje systém krokov, operácií a techník vykonávaných v zmysle zákona a interných predpisov, smerujúcich navonok do prostredia s cieľom eliminovať reálne, či predpokladané negatívne javy ohrozujúce želanú úroveň stavu verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti v spoločnosti. Tento cieľavedomý, zámerný a koordinovaný spôsob postupu subjektov pôsobiacich v rámci organizačnej štruktúry služby poriadkovej polície pri plnení vytýčených cieľov v oblasti výkonnej ochrany verejného poriadku v sebe zahŕňa náležitosti (determinanty) určujúce charakter reakcie na tieto negatívne javy, prostredníctvom ktorej tieto včas a efektívne eliminuje, či minimalizuje negatívne dôsledky jej vzniku. Úspešnosť tohto konania je teda podmienená včasnou, operatívnou a adekvátnou reakciou kompetentných subjektov a ich spôsobilosťou odzrkadľujúcou sa v schopnosti účelne a efektívne konať z pohľadu organizácie a taktiky následne realizovaných činností. Bez adekvátnej reakcie z pohľadu organizácie a taktiky následných činností nie je možné dosiahnuť požadovanú úroveň kvality verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti v spoločnosti. Forma, ktorou policajné poriadkové orgány navonok pôsobia pri výkone policajnej verejno-poriadkovej činnosti na mieste policajne relevantnej udalosti môže rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh a celkový výsledok pri eliminácii vzniku možných škôd, ako i procesu objasňovania udalosti a zistenia páchatel'a predmetnej udalosti.

Organizačno-taktické formy činnosti obvodných oddelení služby poriadkovej polície, prostredníctvom ktorých najčastejšie pôsobí služba poriadkovej polície na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) alebo prostredníctvom činnosti ktorej bezprostredne ovplyvňuje dianie na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) možno kategorizovať nasledovne:

- *stála služba,*
- *hliadková služba,*
- *obchôdzková služba.*

Stála služba

Stála služba⁶ sa vykonáva na každom obvodnom oddelení. Na útvare pohotovostnej motorizovanej jednotky sa stála služba vykonáva na základe rozhodnutia riaditeľa krajského riaditeľstva Policajného zboru. Stála služba sa vykonáva nepretržite v plánovaných zmenách operačného dňa. Nástup príslušníka Policajného zboru na výkon stálej služby je zhodný

⁵ CHMELA, Z. Management výkonných organizačných článků, Praha 2007, s. 7.

⁶ čl. 8 Nariadenie P PZ o činnosti základných útvarov služby PP PZ č.85/2024

s nástupom služby policajta príslušného operačného strediska krajského riaditeľstva Policajného zboru len v ranných hodinách operačného dňa. Stála služba sa vykonáva v 12 hodinových zmenách. Ak to bezpečnostná situácia alebo dôležitý záujem služby vyžaduje, rozhodne riaditeľ okresného riaditeľstva Policajného zboru a v prípade pohotovostnej motorizovanej jednotky veliteľ pohotovostnej motorizovanej jednotky odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru, o posilnení výkonu stálej služby.

- referent stála služba,
- referent s územnou a objektovou zodpovednosťou,
- ak nemožno výkon stálej služby zabezpečiť referentom stála služba alebo referentom s územnou a objektovou zodpovednosťou, stálu službu vykonáva aj riaditeľ obvodného oddelenia alebo na jeho pokyn iný policajt zaradený na obvodnom oddelení.

Stálu službu na pohotovostnej motorizovanej jednotke vykonáva

- spravidla referent pohotovostnej motorizovanej jednotky, ktorého na výkon stálej služby určil veliteľ,
- ak nemožno výkon stálej služby zabezpečiť referentom, stálu službu vykonáva policajt zaradený aj na inej funkcii, ktorého určil veliteľ.

Stálu službu na obvodnom oddelení vykonáva

Policajt vykonáva stálu službu v služobnej rovnošate, pričom je vyzbrojený osobnou zbraňou s palebným priemerom). Ak to bezpečnostná situácia vyžaduje, riaditeľ obvodného oddelenia, v prípade pohotovostnej motorizovanej jednotky jej veliteľ, rozhodne o ďalšej výzbroji a výstroji.

Stála služba na obvodnom oddelení najmä

- prijíma ústne, telefonické, telefaxové, písomné a elektronické oznámenia, vedie ich v module integrovaného informačného systému SAP (ďalej len „IIS SAP“) „Udalosť – stála služba“ a bezodkladne vykonáva nevyhnutné opatrenia,
- prijíma oznámenia o priestupkoch a o skutočnostiach nasvedčujúcim tomu, že bol spáchaný trestný čin,
- vysiela v neprítomnosti príslušného nadriadeného obvodného oddelenia policajta do výkonu hliadkovej služby alebo obchôdzkovej služby, vykonáva jeho inštruktáž, kontrolu jeho výstroja a výzbroje a vysiela ho na vykonanie služobného zákroku,
- plní príkazy uložené operačným strediskom, hlási mu mimoriadne udalosti podľa zásad hlásnej služby²⁴) a každé prerušenie výkonu stálej služby,
- plní úlohy vyplývajúce z vyhlásených mimoriadnych bezpečnostných opatrení a policajných akcií,
- kontroluje osoby, ktoré vstupujú do objektu obvodného oddelenia, ak sú na to vytvorené podmienky,

- zodpovedá za riadne zabezpečenie spoločne uložených zbraní a technických prostriedkov určených pre výkon služby, vedie evidenciu ich vydania, prevzatia a vrátenia,
- zodpovedá za zabezpečenie objektu obvodného oddelenia a v rozsahu svojej pôsobnosti za dodržiavanie zásad ochrany utajovaných skutočností,
- vedie pomôcky určené pre výkon stálej služby,
- ak je na obvodnom oddelení zriadená cela policajného zaistenia, plní úlohy podľa interného predpisu,
- ak je na obvodnom oddelení zriadený určený priestor, plní úlohy podľa interného predpisu,
- plní úlohy na úseku ochrany objektov, ak je na obvodnom oddelení nainštalovaný pult centralizovanej ochrany,
- vykonáva v rozsahu pridelených prístupových práv lustráciu v informačných systémoch polície, lustráciu vykonáva aj na žiadosť iného policajta vykonávajúceho hliadkovú alebo obchôdzkovú službu, ktorý z objektívnych dôvodov lustráciu nemohol vykonať sám,
- plní ďalšie úlohy podľa rozhodnutia riaditeľa.

V dobe neprítomnosti riaditeľa obvodného oddelenia Policajného zboru , 1. zástupcu riaditeľa, 2. zástupcu riaditeľa a zástupcu riaditeľa, stála služba najmä

- zabezpečuje na určenom obvodnom oddelení odovzdávanie cudzincov a preberanie občanov Slovenskej republiky a cudzincov od príslušných orgánov cudzích štátov a rozhoduje o ich odovzdávaní príslušným orgánom Slovenskej republiky,
- zabezpečuje plnenie ďalších úloh uvedených v N P PZ č. 85/2024 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície PZ.

Stála služba na pohotovostnej motorizovanej jednotke najmä

- zabezpečuje spohotovenie útvaru na pokyn riaditeľa krajského riaditeľstva Policajného zboru (ďalej len „riaditeľ krajského riaditeľstva“), riaditeľa odboru poriadkovej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru alebo veliteľa,
- zabezpečuje ochranu a obranu objektu sídla pohotovostného motorizovaného útvaru,
- prijíma prevažne od operačného dôstojníka operačného strediska telefonické, telegrafické a telefaxové informácie, ktoré vedie v module IIS SAP „Udalosť – stála služba“ a vykonáva nevyhnutné opatrenia,
- vysielá príslušných policajtov alebo hliadky Policajného zboru na miesta stavu tiesne, mimoriadnych udalostí a iných udalostí, podľa rozhodnutia veliteľa zmeny operačného strediska, kde sa predpokladá riadenie síl a prostriedkov krajského riaditeľstva a spoločný zásah so zločkami integrovaného záchranného systému,
- vysielá v neprítomnosti príslušného nadriadeného policajta do výkonu hliadkovej služby, vykonáva jeho inštruktáž, kontrolu jeho výstroja a výzbroje a vysielá ho na vykonanie služobného zákroku,
- kontroluje osoby vstupujúce do objektu sídla útvaru pohotovostnej motorizovanej jednotky a vedie ich evidenciu,

- zodpovedá za riadne uloženie, evidenciu a zabezpečenie služobných strelných zbraní, munície a technických prostriedkov určených na výkon služby proti odcudzeniu podľa interného predpisu,⁷⁾ ak z rozhodnutia veliteľa túto činnosť nevykonáva iný určený policajt,
- zodpovedá za riadne pridelovanie a ukladanie služobných zbraní, munície a technických pomôcok, o čom vedie presnú evidenciu a vykonáva kontrolu nosenia služobných zbraní policajtom pohotovostnej motorizovanej jednotky pred nástupom do služby ak z rozhodnutia veliteľa túto činnosť nevykonáva iný určený policajt,
- zodpovedá v neprítomnosti veliteľa, veliteľa čaty alebo zástupcu veliteľa čaty za riadny chod útvaru,
- vedie pomôcky určené pre výkon stálej služby a vykonáva administratívne práce, pričom o tom, ktoré pomôcky určené pre výkon služby sú vedené na stálej službe rozhodne veliteľ,
- plní ďalšie úlohy podľa rozhodnutia veliteľa.

Ak to bezpečnostná situácia dovoľuje, policajt vykonávajúci stálu službu vybavuje pridelené spisy, prípadne vykonáva ďalšie administratívne práce.

Na obvodnom oddelení II. typu a na obvodnom oddelení III. typu stálu službu vykonáva spravidla referent s územnou a objektovou zodpovednosťou. Na obvodnom oddelení II. typu je stála služba vykonávaná prostredníctvom referenta stála služba na základe rozhodnutia riaditeľa okresného riaditeľstva, ak to bezpečnostná situácia alebo dôležitý záujem služby vyžaduje alebo ak je na obvodnom oddelení zriadená cela policajného zaistenia alebo pult centralizovanej ochrany. Na obvodnom oddelení II. typu a III. typu môže byť policajt vykonávajúci stálu službu vyslaný do výkonu hliadkovej služby alebo obchôdzkovej služby na nevyhnutnú dobu.

Ak sa na obvodnom oddelení v tomto čase nachádza iný policajt, zabezpečí dočasne výkon stálej služby na pokyn riaditeľa, 1. zástupcu riaditeľa, 2. zástupcu riaditeľa, zástupcu riaditeľa alebo stálej služby tento policajt, prípadne výkon stálej služby dočasne zabezpečí riaditeľ, 1. zástupca riaditeľa, 2. zástupca riaditeľa alebo zástupca riaditeľa, o čom sa vykoná zápis v knihe fonogramov a hlásení. Oznamenie pre verejnosť o telefónnych číslach, prostredníctvom ktorých je možné telefonicky kontaktovať operačné stredisko alebo na tiesňovú linku, sa umiestni na viditeľnom mieste budovy obvodného oddelenia.

Kniha fonogramov a hlásení

Jej účelom je trvalé a v časovom slede nadväzujúce zaznamenávanie telefonických, faxových, služobných, ako i osobných oznámení verejnosti. Zápisy v knihe fonogramov a hlásení obsahujú zväčša údaje o oznamovaných, zistených, preverovaných, hlásených skutočnostiach, ako i opatreniach a krokoch, ktoré boli následne zo strany polície vykonané. Zápisy uvedené v knihe fonogramov a hlásení slúžia ako podklad pre vyplnenie knihy inštruktáží, protokolu udalostí, doplnenie pátracích pomôcok a usmernení potrebných pre ďalšiu služobnú činnosť.

Protokol udalostí⁸

Protokol udalostí vedie stála služba. Jeho obsahom sú písomne zaznamenané udalosti ako zistené a oznámené prípady trestnej činnosti a iných udalostí, vrátane vykonaných opatrení a odkazu na číslo registratúrneho denníka, denníka priestupkových spisov a denníka vyšetrovacích spisov.

Ďalej sa do protokolu udalostí zapisujú prípady predvedenia, zaistenia, zadržania alebo zatknutia osôb, ako i osôb, ktoré boli priamo predvedené na súd, či iný štátny orgán na základe písomného dožiadania týchto orgánov. Tieto údaje sa zapisujú do protokolu udalostí červenou farbou. Do protokolu udalostí sa ďalej uvádza odovzdanie a prevzatie stálej služby a materiálu súvisiaceho s prijatými udalosťami. ***V súčasnosti sa spracováva výlučne elektronicky prostredníctvom modulu IIS SAP „Udalosť – stála služba.“***

Výkon stálej služby je dôležitý nielen pre zabezpečenie riadneho chodu obvodného oddelenia, ale jeho význam zvyrazňuje široká škála okruhov činností, v ktorých sa realizuje. Policajti vykonávajúci stálu službu plní dôležitú úlohu pri koordinácii výkonu ostatných organizačno-taktických foriem činnosti príslušníkov, ktorých prvotne inštruuje, vysiela ich do výkonu služby na realizáciu služobných zákrokov, ***na miesta policajne relevantnej udalosti.*** V prípade potreby koordinuje ich činnosť, zabezpečuje lustrácie v evidenciách a v závere výkonu služby sumarizuje výsledky dosiahnuté hliadkami. Taktiež plní úlohu v oblasti realizácie informačného toku formou realizácie hlásnej služby smerom ku určeným okresným, či krajským operačným strediskám.

Najdôležitejšia úloha stálej služby spočíva v procese prijímania, evidovania a zaznamenávania oznámení verejnosti týkajúcich sa policajne relevantných udalostí, či v bežnom poskytovaní rady, či pomoci osobám o túto žiadajúcim. Občan, ktorý sa stal obeťou akéhokoľvek protiprávneho konania a chce osobne oznámiť túto udalosť na útvare Policajného zboru sa dostaví na podanie oznámenie zväčša práve na stálu službu obvodného oddelenia. Čiže prvotný kontakt medzi políciou a verejnosťou priamo na útvare Policajného zboru sprostredkovávajú práve policajti pracujúci na stálych službách obvodných oddelení. A práve na základe tohto prvotného kontaktu si poškodený, či žiadajúci o pomoc následne vytvára pozitívny, či negatívny obraz o akcieschopnosti, odbornej erudovanosti a právnej spôsobilosti Policajného zboru adekvátnym spôsobom zakročiť a konať v záujme ochrany jeho práv.

Dôležitým prvkom pri prijímaní oznámení sú komunikačné schopnosti policajta prijímajúceho osobné oznámenie na útvare, nakoľko neprofesionálne, netaktné, neempatické správanie pri prijímaní oznámenia môže u oznamovateľa vyvolať nedôveru v policajta a v konečnom dôsledku i v Policajný zbor ako celku, čoho dôsledkom môže byť sťaženie alebo dokonca *zmarenie procesu objasnenia policajne relevantnej udalosti.* Osoba na základe nadobudnutého negatívneho dojmu stratí dôveru, neposkytuje úplné informácie, informácie v požadovanej kvalite, či informácie citlivého charakteru, týkajúce sa súkromia, či intímneho života súvisiace s objasňovanou udalosťou. Ďalej je dôležité vytvoriť pozitívny dojem u seniorov, mladistvých, maloletých, či osôb evidentne príliš citlivých, ktorých uzatvorenie sa by mohlo vážne narušiť následný včasný priebeh dokumentovania miesta policajne relevantnej udalosti a následného ***objasňovania policajne relevantnej udalosti.***

Pozitívnu rolu v tomto prípade zohráva i samotné prostredie, v ktorom sa predmetný dialóg medzi stálou službou a oznamovateľom odohráva. Väčšina priestorov, v ktorých sú vykonávané stále služby totiž v súčasnej dobe nespĺňa ani základnú požadovanú úroveň. Rovnako dôležitý je i spôsob komunikácie policajta vykonávajúceho stálu službu

⁸ V súčasnej dobe spracovávaný elektronicky avšak na niektorých útvaroch je spracovávaný duálne i v pôvodnej písomnej forme čo považuje autor článku za vhodné.

s oznamovateľom, ktorý oznamuje vznik policajne relevantnej udalosti telefonicky, veľa krát i anonymne, pretože až do chvíle, kedy sa nepreukáže opak, musíme brať každé jedno oznámenie ako pravdivé a preveriť ho. Mnohokrát sú prvotné informácie od takéhoto oznamovateľa jediným zdrojom poznatkov pre policajtov, ktorý musia na ich základe následne rozhodnúť o forme a metóde ďalšieho postupu, či o výbere a následnom použití donucovacích prostriedkov, či vlastnej ochrane pred útočníkom pri výkone služobného zákroku na **mieste policajne relevantnej udalosti**. Podcenenie spôsobu a formy prijatia informácií, či neúplné a nedôsledné následné informovanie a inštruovanie zakročujúcich policajtov o faktoch a poznatkoch získaných z obsahu oznámenia viažuceho sa ku policajne relevantnej udalosti môže mať za následok zmarenie objasňovania predmetnej udalosti ako i iné negatívne následky viažuce sa k realizátorom predmetných činností na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu).

Hliadková služba

Hliadkovou službou⁹ je činnosť hliadky, ktorá je vykonávaná pešo, so služobným cestným vozidlom alebo služobným plavidlom v určenom úseku hliadky za účelom predchádzania a zabraňovania narušovaniu verejného poriadku, páchaniu trestnej a inej protiprávnej činnosti, pátrania po osobách a veciach a plnenia ďalších bezpečnostných úloh.

Hliadkovú službu na obvodnom oddelení spravidla vykonáva referent, starší referent pre riadenie referentov, referent s územnou a objektovou zodpovednosťou a starší referent pre prácu v komunitách. Na základe rozhodnutia riaditeľa vykonáva hliadkovú službu v odôvodnených prípadoch vzhľadom na bezpečnostnú situáciu aj referent špecialista – poverený policajt, starší referent - poverený policajt a referent stála služba. Na pohotovostnej motorizovanej jednotke vykonáva hliadkovú službu spravidla referent. V prípade potreby hliadkovú službu vykonáva aj policajt zaradený na inej funkcii alebo útvere Policajného zboru. V prípade hliadky zloženej z policajtov viacerých súčastí Policajného zboru je veliteľom hliadky vždy policajt služby poriadkovej polície Policajného zboru.

Hliadková služba je vykonávaná v určenom úseku hliadky. Úsekom hliadky sa rozumie presne vymedzená časť územnej časti obvodu, napríklad mestská štvrť alebo viac mestských štvrtí, niekoľko ulíc, námestie, vodná nádrž, vodné dielo alebo úsek vodného toku.

Hliadkou sa na účely tohto nariadenia rozumie policajt, alebo niekoľko policajtov v služobnej rovnošate, do ktorej môže byť zaradený aj dobrovoľný strážca poriadku, ako aj policajt inej služby Policajného zboru, príslušník ozbrojeného bezpečnostného zboru alebo príslušník bezpečnostných orgánov susedných štátov (zmiešaná hliadka). V prípade zmiešanej hliadky pôsobiacej na území Slovenskej republiky je veliteľom hliadky vždy policajt služby poriadkovej polície Policajného zboru.

Pred nástupom hliadky do výkonu hliadkovej služby riaditeľ, veliteľ, 1. zástupca riaditeľa, 2. zástupca riaditeľa, zástupca riaditeľa, zástupca veliteľa, starší referent pre riadenie referentov, veliteľ čaty, zástupca veliteľa čaty, starší referent pre riadenie policajnej

⁹ čl. 9 Nariadenie P PZ o činnosti základných útvarov služby PP PZ č.85/2024

stanice alebo stála služba vykonajú jej inštruktáž. Ak nemôže vykonať inštruktáž žiaden z uvedených policajtov na obvodnom oddelení, policajnej stanici a pohotovostnej motorizovanej jednotke, hliadka sa oboznámi s inštruktážou zapísanou v module IIS SAP „Denný plán“. Oboznámenie sa s inštruktážou potvrdí policajt SAPPINom. Účelom inštruktáže je najmä oboznámiť hliadku s bezpečnostnou situáciou a pátraním po osobách a veciach, skontrolovať výstroj, výzbroj a úpravu zovňajšku. Inštruktáž sa vykonáva ihneď po nástupe do výkonu služby, ktorá trvá 15 minút, v odôvodnených prípadoch 30 minút.

Hliadka určený úsek hliadky opustí len vtedy, ak si to vyžaduje úspešné dokončenie služobného zákroku alebo opatrenia, ktoré nemôžu byť zabezpečené inak, napríklad prenasledovanie páchatel'a trestnej činnosti, poskytnutie pomoci zraneným osobám, náhla nevoľnosť člena hliadky a podobne, alebo v odôvodnenom prípade na základe príkazu nadriadeného, stálej služby alebo operačného strediska. Hliadka o opustení určeného úseku hliadky a o návrate do určeného úseku hliadky vždy ihneď informuje stálu službu alebo operačné stredisko.

Striedanie jednotlivých zmien pohotovostnej motorizovanej jednotky sa vykonáva s ohľadom na striedanie zmien obvodných oddelení tak, aby nedošlo k neobsadeniu územného obvodu hliadkami Policajného zboru.

Veliteľ hliadky pohotovostnej motorizovanej jednotky hlási všetky zistené prípady trestných činov operačnému stredisku. Predvedené, zatknuté a zaistené osoby a osoby, ktorým bola obmedzená osobná sloboda a zaistené veci odovzdáva príslušnému obvodnému oddeleniu, orgánom činným v trestnom konaní alebo inému príslušnému orgánu spolu s úradným záznamom spracovaným v module IIS SAP „Elektronické tlačivá“. Po odovzdaní osoby s úradným záznamom a potvrdením jej prevzatia s uvedením času prevzatia, hliadka neodkladne pokračuje v plnení služobnej činnosti.

Prevzatie a následné stráženie osoby, ktorej bola obmedzená osobná sloboda a zabezpečovanie miesta udalosti prednostne vykonáva policajt obvodného oddelenia, aby hliadka pohotovostnej motorizovanej jednotky po vykonaní potrebných úkonov mohla neodkladne pokračovať vo výkone hliadkovej služby. Hliadka pohotovostnej motorizovanej jednotky si počas vykonávania potrebných úkonov až do odovzdania osoby úradným záznamom zabezpečuje stráženie samostatne.

Ak na mieste preverenia udalosti, zásahu, na mieste trestného činu, resp. mimoriadnej udalosti, počas stavu tiesne alebo inej udalosti, vykonáva činnosť viac hliadok, činnosť policajtov riadi veliteľ tej hliadky, ktorá prišla na miesto preverenia prvá, až do príchodu staršieho referenta pre riadenie referentov, zástupcu veliteľ'a čaty, veliteľ'a čaty, staršieho referenta určeného na zabezpečenie riadenia síl a prostriedkov krajského riaditeľstva alebo do príchodu príslušného nadriadeného, pričom je povinný týmto bezodkladne odovzdať všetky zistené informácie, rozmiestnenie hliadok a im dovedy uložené úlohy.

Za riadny výkon hliadkovej služby, za včasnú hlásnu službu a spracovanie záznamu zo služby v module IIS SAP „Záznam zo služby“ zodpovedá veliteľ hliadky.

Obchôdzková služba

Obchôdzková služba¹⁰ je činnosť hliadky, ktorá je vykonávaná pešo, so služobným vozidlom alebo služobným plavidlom založená predovšetkým na úzkom kontakte s verejnosťou, spolupráci so štátnymi orgánmi, orgánmi územnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami, záujmovými združeniami, fyzickými osobami a právnickými osobami s cieľom zabezpečenia prevencie kriminality, s využitím dobrej miestnej znalosti a osobnej znalosti.

Obchôdzkovú službu vykonávajú predovšetkým v územnej časti obvodu alebo územnom obvode policajnej stanice referent s územnou a objektovou zodpovednosťou a starší referent pre prácu v komunitách. V prípade potreby sa vykonáva obchôdzková služba vo viacerých územných častiach obvodu. Do obchôdzkovej služby je spolu s referentom s územnou a objektovou zodpovednosťou a so starším referentom pre prácu v komunitách velený aj starší referent pre riadenie referentov, starší referent pre riadenie policajnej stanice a referent (ďalej len „hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu“). Hliadka vykonáva obchôdzkovú službu v služobnej rovnošate.

Do výkonu obchôdzkovej služby v územnom obvode policajnej stanice nastupuje hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu na policajnej stanici ak nerozhodne riaditeľ alebo starší referent pre riadenie policajnej stanice inak. V takomto prípade hlási hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu nástup a ukončenie výkonu služby spôsobom, ktorý určí riaditeľ; ten zároveň určí aj spôsob vykonania inštruktáže.

Ak to bezpečnostná situácia vyžaduje, je hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu posilnená o dobrovoľného strážcu poriadku. Pred nástupom hliadky do výkonu obchôdzkovej služby riaditeľ, 1. zástupca riaditeľa, 2. zástupca riaditeľa, zástupca riaditeľa, starší referent pre riadenie policajnej stanice, starší referent pre riadenie referentov alebo stála služba vykonávajú jej inštruktáž. Ak nemôže vykonať inštruktáž žiadny z uvedených policajtov, hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu sa oboznámi s inštruktážou zapísanou v module IIS SAP „Denný plán“.

Oboznámenie sa s inštruktážou potvrdí policajt SAPPINom. Účelom inštruktáže je najmä oboznámiť hliadku vykonávajúcu obchôdzkovú službu s bezpečnostnou situáciou a pátraním po osobách a veciach, skontrolovať výstroj, výzbroj a úpravu zovňajšku. Inštruktáž sa vykonáva ihneď po nástupe do výkonu služby, ktorá trvá 15 minút, v odôvodnených prípadoch 30 minút. Ak na mieste preverenia udalosti, zásahu, na mieste trestného činu, resp. mimoriadnej udalosti, počas stavu tiesne alebo inej udalosti, vykonáva činnosť viac hliadok, činnosť policajtov riadi veliteľ tej hliadky, ktorá prišla na miesto preverenia prvá až do príchodu staršieho referenta pre riadenie referentov, zástupcu veliteľa čaty, veliteľa čaty, staršieho referenta určeného na zabezpečenie riadenia síl a prostriedkov krajského riaditeľstva alebo do príchodu príslušného nadriadeného, pričom je povinný týmto bezodkladne odovzdať všetky zistené informácie, rozmiestnenie hliadok a im dovedty uložené úlohy.

¹⁰ čl. 10 Nariadenie P PZ o činnosti základných útvarov služby PP PZ č.85/2024

Pri opustení určenej územnej časti obvodu alebo územného obvodu policajnej stanice hliadka vykonávajúca obchôdzkovú službu postupuje rovnako ako pri hliadkovej službe. Za riadny výkon obchôdzkovej služby, za včasnú hlásnu službu a spracovanie záznamu zo služby v module IIS SAP „Záznam zo služby“ zodpovedá veliteľ hliadky vykonávajúcej obchôdzkovú službu.

Špecifiká hliadkovej, obchôdzkovej služby vzťahujúce sa ku miestu vzniku policajne relevantnej udalosti

Hliadková a obchôdzková služba má isté špecifiká, ktoré ovplyvňujú formu, obsah i rozsah jej realizácie. Prvotným a nosným špecifikom príznačným najmä pre realizáciu obchôdzkovej služby je už spomínaná miestna a osobná znalosť ***Dokonala miestna a osobná znalosť je pre účelný a efektívny postup na mieste policajne relevantnej udalosti a následný proces jej objasňovania nevyhnutná.*** Ich význam spočíva v poznatkovej základni, ktorá tvorí informačnú databázu, na základe ktorej dokáže príslušný referent s územnou a objektovou zodpovednosťou vyhodnotiť možnosti svojho následného konania, smerujúceho k odstráneniu negatívnych dôsledkov pôsobenia potencionálnych, či reálne konajúcich páchatel'ov policajne relevantných udalostí a ich protiprávne konanie predpokladať a následne prípadne i eliminovať. Bezprostredne tak s ňou súvisí celková efektívnosť realizácie krokov smerujúcich k ochrane verejného poriadku a bojom s protiprávnou činnosťou. Získanie dokonalej miestnej a osobnej znalosti je proces dlhodobý a súvisí s dobou pôsobenia určeného policajta v teritóriu územnej časti obvodu, jeho prístupom k výkonu svojej funkcie, morálnymi, osobnostnými charakteristikami a v neposlednom rade i v schopnosti komunikovať s okolím v nadväzovaní kontaktov a získavaním si dôvery obyvateľ'ov žijúcich v územnej časti jemu prideleného obvodu.

Miestnou znalosťou rozumieme dokonalú znalosť všetkých miest a objektov v pridelenej územnej časti obvodu, ktoré sú svojim významom a charakterom dôležité pre činnosť referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou pri ochrane verejného poriadku v boji s protiprávnou činnosťou, ako aj pri eliminácii vzniku policajne relevantných udalostí. Pri miestnej znalosti ide o dôkladné poznanie:

- hraníc pridelenej územnej časti obvodu a hraníc celého územného obvodu obvodného oddelenia, kde je policajt zaradený,
- miest, kde dochádza k častému narušovaniu požadovanej úrovne verejného poriadku a k páchaniu protiprávnej činnosti,
- miest a objektov, kde dochádza k sústreďovaniu osôb trestaných pre páchanie protiprávnej činnosti alebo osôb dopúšťajúcich sa protiprávnej činnosti (pohostinstvá a výčapy, rôzne úkryty ako napr. jaskyne, štôlne, parky, lomy, zrúcaniny, opustené neobývané a nevyužívané budovy fabriek, skladov, kotolní a pod.),
- miesta, kde dochádza k nelegálnemu obchodu s kontrabandom, najmä tržníc, burzových a predajných miest, či už oficiálneho alebo neoficiálneho charakteru,
- znalosť dislokácie inštitúcií a organizácií, ktorých činnosť je dôležitá pre bezpečnosť a stabilitu v územnej časti obvodu (napríklad hasičské stanice, lekárska pohotovosť, havarijné a opravárenské služby, úrady štátnej správy, či samosprávy),
- miesta, ktoré sú vo zvýšenej miere viktímne (čerpacie stanice, záložne, banky, večierky, pošty, herne, zlatníctva),
- miesta, ktorých charakter ich predurčuje na zvýšenú ochranu z dôvodu zaistenia bezpečnosti obyvateľ'stva (napr. zdroje pitnej vody, plynové a elektrické rozvážacie stanice, jadrové elektrárne, podniky vyrábajúce produkty farmaceutického charakteru,

či laboratória ktoré s nimi pracujú, podniky vyrábajúce, či pracujúce s nebezpečnými chemickými látkami, látky rizikového charakteru a pod.).

Osobnou znalosťou rozumieme dôkladnú znalosť osôb bývajúcich alebo majúcich iný vzťah k pridelenej územnej časti obvodu, ktoré sú z hľadiska výkonu svojej funkcie, či zamestnania alebo svojej doterajšej, či predchádzajúcej činnosti dôležité pre plnenie úloh referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou pri ochrane verejného poriadku a predchádzaniu a odhaľovaní protiprávnej činnosti spadajúcej do pôsobnosti obvodného oddelenia. Ide najmä o znalosť nasledovných osôb:

- osoby dôležité pre činnosť referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou z hľadiska ich doterajšej protiprávnej činnosti. Dôležité je ovládať identifikačné údaje, prezývky, špecifické individuálne telesné znaky, tetovania, špecifické znaky ich protiprávneho pôsobenia, úroveň a spôsob života, styky, kontakty, správanie, prípadné pracovné zaradenie (ide o osoby viac krát súdne trestané, recidivistov, osoby navádzajúce na trestnú činnosť, osoby vyrábajúce, či zadavažujúce nástroje, či prostriedky na spáchanie protiprávnej činnosti, díleri omamných a psychotropných látok, pouličné gangy, osoby so sklonmi k mravnostnej trestnej činnosti a pod.),
- osoby, ktoré sú ochotné spolupracovať s Policajným zborom, poskytujú informácie o pripravovanej protiprávnej činnosti, informácie o pripravovanom narušení verejného poriadku, chuligánstva súvisiaceho so športovými podujatiami,
- osoby, ktoré z titulu svojej funkcie alebo zamestnania sú povinné spolupracovať s políciou, poprípade ohlasovať protiprávnu činnosť, či narušenie verejného poriadku,
- osoby, ktorých poznatková základňa zaručuje úspešnú a efektívnu realizáciu policajnej verejno-poriadkovej činnosti, starosta, poslanci obecných, či mestských zastupiteľstiev, pracovníci pohostinstiev a herní, poštovní doručovatelia, duchovní, pracovníci čerpacích staníc, domoví dôverníci, všímaví seniori dlhodobo žijúci v záujmových lokalitách,
- osoby, ktoré sú vo zvýšenej miere viktimne (môžu sa stať pre svoju dôverčivosť, či nízky stupeň inteligencie, duševnú nevyzretosť, finančnú tieseň ľahkou obeťou protiprávneho konania, či môžu byť na spáchanie takéhoto konania zneužití).

Informácie, ktorými disponuje policajť s dokonalou miestnou a osobnou znalosťou môžu vo veľmi výraznej miere priamo na **mieste vzniku policajne relevantnej udalosti** uľahčiť následný proces operatívno-pátracích činností a tým i samotný proces objasňovania policajne relevantnej udalosti.

Ako ďalší príklad možno uviesť vykonávanie tzv. **postriežky**, ktorá sa vykonáva na základe nadobudnutých relevantných informácií svedčiacich o skutočnosti možného vzniku **protiprávnej udalosti smerujúcej ku konkrétnemu objektu (miestu), ktoré sa má stať miestom činu vzniku policajne relevantnej udalosti**. Táto špecifická podoba výkonu istej kumulovanej podoby strážnej, hliadkovej, či obchôdzkovej služby sa vykonáva na základe rozhodnutia kompetentného funkcionára základného útvaru skryte, či poloskryte v civilnom odeve s využitím možnosti utajenia vzhľadom na špecifiká, ktoré poskytuje okolie (terénne nerovnosti, prírodné útvary, okolité objekty), ako aj využitie rôznych technických prostriedkov (ďalekohľad, termovízia, noktovízory), ktorými by mali byť policajti vykonávajúci túto činnosť vybavení s cieľom eliminácie predpokladaného bezprostredne hroziaceho vzniku policajne relevantnej udalosti a predísť tak možnému vzniku škôd.

Dôležitým špecifikom činnosti hliadkovej a obchôdzkovej služby je fakt, že **jej príslušníci bývajú v drvivej väčšine prípadov prvou zložkou Policajného zboru, ktorá prichádza na miesto policajne relevantnej udalosti** a osoba, ktorá sa stala obeťou

páchateľa protiprávneho konania sa prvotne stretá, **nadväzuje kontakt** práve **s policajtom vykonávajúcim hliadkovú, či obchôdzkovú službu**. Je preto nesmierne dôležité, akým spôsobom dokáže policajt vyhodnotiť vzniknutú situáciu na mieste policajne relevantnej udalosti a následne adekvátnym spôsobom konať tak, aby vytvoril čo najlepšiu východiskovú pozíciu pre vykonanie následných operatívnych, či procesných úkonov.

Všeobecné empirické aspekty pôsobnosti služby poriadkovej polície na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru

V sumáre možno konštatovať, že **služba poriadkovej polície** prostredníctvom svojich organizačno-taktických foriem činnosti a to stálej služby, hliadkovej služby a obchôdzkovej služby **plní dôležitú úlohu** ako jedna z nosných služieb podieľajúcich sa na pôsobení **v súvislosti s miestom policajne relevantnej udalosti (miestom činu)**. **Jej obsahom je nielen vykonanie služobného zákroku na mieste policajne relevantnej udalosti**, ale i množstvo následných činností viažucich sa k osobitným druhom policajných činností ako napríklad:

- **poskytnutie prvej pomoci** zraneným osobám na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu),
- **zaistenie miesta policajne relevantnej udalosti** pre účely trestného, či priestupkového konania (ohradenie miesta páskou),
- **zabránenie znehodnotenia** upotrebitelných **stôp** nachádzajúcich sa na mieste činu,
- **zabránenie odchodu osôb z miesta policajne relevantnej udalosti**, ktoré by svojim svedectvom mohli napomôcť k objasneniu udalosti,
- **zabránenie príchodu nepovolaných osôb na miesto** policajne relevantnej udalosti, ktoré by svojim konaním mohli cielene, či z nebanlivosti znehodnotiť stopy, sťažiť objasňovanie a pod.,
- **zabezpečenie svedkov** schopných zreprodukovať policajne relevantné informácie umožňujúce objasnenie policajne relevantnej udalosti,
- **odklon dopravy** z miesta, či okolia miesta policajne relevantnej udalosti,
- **zamedzenie** vzniku ďalších majetkových **škôd**, ktoré by mohli vzniknúť v dôsledku protiprávnej činnosti páchatel'a,
- **informovanie stálej služby**, resp. operačného strediska o nadobudnutých poznatkoch a vývoji situácie na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti z dôvodu prípadného nasadenia väčšieho množstva, či druhu síl a prostriedkov, resp. informácie dôležité pre výkon činnosti iných služieb a zložiek, činnosť ktorých bude nevyhnutná na mieste policajne relevantnej udalosti,
- **koordinácia činností** prebiehajúcich **na mieste** policajne relevantnej udalosti (mieste činu), ak si to situácia vyžaduje,
- **spolupráca s ostatnými zložkami** integrovaného záchranného systému,
- **zhromažďovanie policajne relevantných informácií** viažucich sa k policajne relevantnej udalosti, či k miestu policajne relevantnej udalosti,
- **súčinnosť s ostatnými službami** Policajného zboru na mieste činu,
- **spolupráca s ostatnými zložkami** podieľajúcimi sa na plnení úloh na mieste policajne relevantnej udalosti.

Definovanie policajta prvého kontaktu na mieste vzniku policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín

Ako už bolo uvedené vyššie, Policajný zbor je subjektom, ktorý v systéme presadzovania práva na úseku bezpečnosti a ochrany životného prostredia má mimoriadne

významné postavenie. Jeho jedinečné postavenie vychádza aj z jeho nepretržitej dostupnosti pre občanov a jeho technických, odborných a personálnych kapacít, ktoré sú schopné pomerne promptne reagovať na oznámené hrozby alebo následky protiprávnej činnosti.

V oblasti policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín existujú síce výnimky, kde rôzne vybrané štátne orgány alebo inštitúcie konajú bezodkladne (napr. nález väčšieho množstva uhynutých zvierat, výskyt medveďa hnedého v intravilánoch sídiel a iné), ale tieto sú viazané na veľmi špecifické a konkrétne udalosti environmentálneho charakteru, ktoré majú bezprostredný a mimoriadne škodlivý potenciál pre spoločnosť (zjavný výskyt nakažlivej choroby zvierat a pod.). Ide však skôr o ojedinelé prípady, ktoré iniciujú činnosť orgánov presadzovania správneho práva až na základe preverenia oznámených skutočností a nejde o systémovú záležitosť v činnosti týchto subjektov. Takýto systematický a inštitucionalizovaný postup je v tejto oblasti zabezpečený len prostredníctvom Policajného zboru.

Policajne relevantné udalosti environmentálneho charakteru týkajúce sa živočíchov a rastlín možno zaradiť medzi pomerne časté typy udalostí environmentálneho charakteru, s ktorými sú konfrontované útvary Policajného zboru. Primárne ide - vďaka nepretržitému charakteru služby a dostupnosti, o policajta služby poriadkovej polície obvodného oddelenia Policajného zboru. Preverenie pravdivosti oznámených skutočností si vždy vyžaduje fyzickú prítomnosť na mieste udalosti a často aj nejakú bezprostrednú reakciu na zistený poruchový stav alebo ohrozenie.

V zásade je možné **policajta prvého kontaktu na mieste policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru týkajúcej sa živočíchov a rastlín identifikovať ako policajta, ktorý preveruje alebo sám identifikuje poruchový stav (napr. usmrtenie alebo zranenie živočíchov, zničenie alebo poškodenie rastlín a pod.) alebo ohrozenie jedincov živočíchov alebo rastlín.**

Tento pohľad na činnosť policajta prvého kontaktu identifikuje dva základné spôsoby jeho činnosti pri reakcii na policajne relevantnú udalosť environmentálneho charakteru týkajúcu sa živočíchov a rastlín.

1. Preverenie oznámeného protiprávneho konania

V týchto prípadoch ide situácie, kedy je polícii oznámené možné protiprávne konanie alebo ohrozenie v oblasti životného prostredia, konkrétne týkajúce sa živočíchov alebo rastlín. Toto oznámenie môže byť

- vykonané osobne oznamovateľom,
- vykonané telefonicky,
- vykonané elektronicky.

Spôsob oznámenia má vplyv na kvalitu a rozsah informácií, ktoré má policajt k dispozícii pre rozhodnutie o ďalšom postupe. Je logické, že kontakt s oznamovateľom je pre policajta prvého kontaktu vždy lepšou situáciou z dôvodu možného doplnenia vstupných informácií.

Pri policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru týkajúcej sa živočíchov a rastlín je však potrebné vziať do úvahy aj ďalší špecifický aspekt, ktorým je osoba oznamovateľa. Môžu nastať v zásade dve základné situácie.

- oznamovateľ je osoba bez odborných znalostí – v tomto prípade pôjde o osobu alebo osoby, ktoré nemajú žiadne odborné znalosti vo vzťahu k živočíchom alebo rastlinám a ich vnímanie oznamovanej udalosti je na úrovni bežnej verejnosti. Tieto osoby poskytujú informácie často bez dôležitých súvislostí a nevedia

poskytnúť odborné a relevantné informácie na predbežné posúdenie oznamovanej udalosti.

- oznamovateľ je osoba s odbornými znalosťami – v týchto prípadoch ide o osobu alebo osoby, ktoré majú nejaké odborné vedomosti alebo zručnosti vo vzťahu k živočíchom alebo rastlinám. V praxi môže ísť o pracovníkov Štátnej ochrany prírody SR, členov poľovníckych alebo rybárskych organizácií, pracovníkov vedeckých inštitúcií alebo členov rôznych odborne zameraných mimovládnych organizácií. Tieto osoby poskytujú často komplexné a odborné informácie, ktoré umožňujú rýchlejšie posúdenie situácie a určenie ďalšieho postupu pri preverovaní udalosti a rovnako môžu poskytovať odbornú súčinnosť pre policajta prvého kontaktu.

Bez ohľadu na rozsah a kvalitu oznámených skutočností však policajti služby poriadkovej polície musia pristúpiť k osobnému prevereniu oznámených skutočností na mieste udalosti, pričom následne dochádza ku komunikácii s príslušným operačným strediskom Policajného zboru a určí sa ďalší postup.

2. Identifikácia alebo odhalenie protiprávneho konania vlastnou činnosťou

V týchto prípadoch ide situácie, kedy najmä v rámci hliadkovej služby alebo obchôdzkovej služby policajti odhalia alebo identifikujú možné protiprávne konanie alebo ohrozenie v oblasti týkajúcej sa živočíchov alebo rastlín. V týchto prípadoch nedochádza k sprostredkovaniu prvotnej informácie inou osobou, ale o situáciu, kedy je priamo policajt osobou prvého kontaktu s možným protiprávnym stavom.

Do úvahy prichádzajú vo všeobecnosti dve základné situácie:

- ide o náhodné zistenie, kedy policajt popri plnení svojich služobných povinností (hliadková alebo obchôdzková činnosť) zistí takéto protiprávne konanie a je schopný rozpoznať jeho protiprávnosť alebo má aspoň podozrenie z protiprávnosti.

Ide napr. o situácie, kedy policajti zistia napr. úhyn väčšieho množstva živočíchov na jednom mieste, nájdu psa uviazaného v lese bez prítomnosti inej osoby, nájdu odchytové zariadenie na živočíchoch, zistia osoby skryte loviace ryby a pod. Tieto situácie je zväčša možné posúdiť aj bez odborných znalostí ako javy, ktoré si vyžadujú preverenie bližších okolností a väčšinou vedú k odhaleniu protiprávneho konania.

- ide o plánovanú činnosť s cieľom odhaliť vybrané formy protiprávnej činnosti, pričom spravidla ide o aktivitu vykonávanú v súčinnosti s inými subjektmi alebo na základe žiadosti takýchto subjektov. Môže ísť o štátne subjekty – napr. Štátna ochrana prírody SR alebo aj o iné subjekty – napr. rybárska stráž, mimovládne organizácie a pod.

Sem môžeme zaradiť napr. plánované akcie na odhalenie protiprávneho lovu rýb v rybárskych revíroch, kontroly území, kde je podozrenie na vykladanie otrávených návnad, kde dochádza k nelegálnemu lovu zveri alebo chránených živočíchov alebo kde dochádza k nelegálnemu vykopávaniu chránených rastlín a pod. Tieto aktivity nemusia vždy viesť k odhaleniu policajne relevantnej udalosti, avšak majú mimoriadne významný preventívny dopad a významne ovplyvňujú bezpečnostnú situáciu vo vybranej oblasti alebo mieste.

Policajti služby poriadkovej polície sú štandardným a typickým policajtom prvého kontaktu pri policajne relevantných udalostiach environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín. Napriek mimoriadnej diverzite typov protiprávných konaní v tejto oblasti musí policajt prvého kontaktu čeliť všetkým odborným výzvam v prvých chvíľach oznámenej

udalosti a je tak mimoriadne dôležitým článkom správnej reakcie bezpečnostných zložiek na incidenty tohto typu.

Osobitosti a špecifiká postupu policajtov prvého kontaktu na mieste vzniku policajne relevantných udalostí environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín

Policajne relevantné udalosti environmentálneho charakteru predstavujú pre policajtov prvého kontaktu veľmi špecifický problém. Ide o javy a situácie, ktoré si vyžadujú určité odborné znalosti a skúsenosti na posúdenie relevancie podozrenia z protiprávneho konania. V tejto mimoriadne rozsiahlej oblasti rôznych foriem protiprávných konaní majú **špecifické miesto protiprávne konania, ktoré sa týkajú živočíchov a rastlín. Konkrétne ide o situácie, kde dôjde k nepriaznivému vplyvu alebo následku na jedince druhov živočíchov alebo rastlín, pričom tieto druhy požívajú ochranu definovanú v rôznych právnych predpisov alebo je akékoľvek nakladanie s nimi týmito právnymi predpismi upravené.**

Väčšina ľudských aktivít vo vzťahu k živočíchov alebo rastlinám je upravené rôznymi právnymi predpismi, ktoré obsahujú rôzne povolenia, rozhodnutia alebo výnimky na presne špecifikované ľudské aktivity. V prvotnej fáze rozhodovacej praxi orgánov presadzujúcich právo preto nemusí byť jednoduché odlíšiť protiprávne konanie od konania v súlade s právnymi predpismi.

Živé alebo aj neživé jedince živočíchov alebo rastlín majú právnymi predpismi garantovanú ochranu z dôvodu ich vzácnosti a významu pre ekosystém alebo je nakladanie s nimi (napr. lov, prisvojovanie si jedincov, chov, pestovanie, zber a pod.) podmienené splnením určitých povinností osôb. Štandardným príkladom je výkon práva poľovníctva, výkon rybárskeho práva alebo vykonávanie povolenej vedeckej činnosti, kde pri týchto ľudských aktivitách dochádza zákonom povoleným spôsobom k usmrcovaniu a prisvojovaniu si živočíchov alebo odchytu a prisvojovaniu si živočíchov, či zberu a prisvojovaniu si rastlín. Osobitné postavenie tu má problematika týrania zvierat, kde prvok ochrany nevyplýva z vzácnosti (chránené druhy živočíchov) alebo preneseného vlastníctva človeka (napr. výkon práva poľovníctva), ale zo spoločenskej dohody akcentovanej v právnych predpisoch, ktoré zvieratám priznávajú určité práva - § 119 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Policajt prvého kontaktu je v podstate v situácii, kedy svoju pozornosť môže viac zamerať na otázku, či existujú nejaké okolnosti alebo fakty, ktoré by celkom zjavne vylúčili protiprávnosť oznámenej udalosti. Ide napríklad o usmrtenie jedinca chráneného druhu živočícha pri zrážke s motorovým vozidlom a tejto jedinec sa nachádza na mieste zrážky, takže je zrejماً príčinná súvislosť medzi jeho usmrtením a konaním človeka, ktoré v tomto prípade nezakladá trestnú zodpovednosť voči vodičovi vozidla. Avšak absolútna väčšina oznamovaných udalostí v tejto oblasti nesie v sebe odborné otázky, ktoré nie sú vo vecnej a odbornej príslušnosti policajta prvého kontaktu. Zisťovanie príčiny úhynu, zranenia živočícha, alebo zákonnosti nakladania so živými alebo neživými jedincami živočíchov alebo rastlín si vyžaduje odborníkov v konkrétnej oblasti a tak by mala byť činnosť policajta prvého kontaktu v týchto prípadoch sústredená na zachovanie všetkých relevantných dôkazov a miesta udalosti pre posúdenie týmito odborníkmi.

Medzi policajne relevantné udalosti, kde dochádza k rôznym protiprávnym konaniam týkajúcim sa živočíchov a rastlín možno zaradiť:

- prípady protiprávneho usmrtenia, zranenia, chytenia, prisvojenia si, držania a inej protiprávnej manipulácie s chránenými druhmi živočíchov a rastlín,
- prípady týrania zvierat,
- prípady pyliactva v oblasti výkonu práva poľovníctva a
- prípady pyliactva v oblasti výkonu rybárskeho práva.

Tieto policajne relevantné udalosti environmentálneho charakteru sú spravidla viazané na zaznamenanú alebo oznámenú podozrivú aktivitu vo vzťahu k nejakým jedincom živočíchov alebo rastlín, pričom udalosť je najčastejšie vnímaná len vizuálne.

Podiel policajtov prvého kontaktu zo služby poriadkovej polície na objasňovaní vybraných druhov environmentálnej trestnej činnosti týkajúcich sa živočíchov a rastlín

Policajti služby poriadkovej polície obvodných oddelení Policajného zboru dlhodobo pôsobili a pôsobia v postavení policajta prvého kontaktu pri policajne relevantných udalostiach environmentálneho charakteru týkajúcich sa živočíchov a rastlín. V systéme prevencie a reakcie bezpečnostných zložiek na tieto protiprávne konania sa v priebehu posledných 20-tich rokov postupne menil rozsah a spôsob nasadenia policajtov služby poriadkovej polície, nakoľko sa postupne zvyšoval spoločenský záujem na ochrane životného prostredia a ukázalo sa ako potrebné budovať aj v rámci polície špecializované zložky na efektívny boj s týmto druhom kriminality.

To viedlo jednak k zmenám v organizácii činnosti Policajného zboru v oblasti boja proti environmentálnej trestnej činnosti (Organizačné opatrenie ministra vnútra SR č.16/2021 z 29. 11. 2021 aplikované podľa Plánu obnovy a odolnosti k 01. 02. 2022) a rovnako tak došlo aj k zmenám vecnej príslušnosti pri vykonávaní skráteného vyšetrovania trestných činov proti životnému prostrediu v zmysle zákona č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Rovnako významnými faktormi bol aj všeobecne zvýšený záujem verejnosti na ochrane životného prostredia a záujmy rôznych občianskych a mimovládnych organizácií, ktoré ovplyvňovali verejnosť s cieľom posilniť ochranu vybraných druhov živočíchov a rastlín (napr. ochrana spoločenských zvierat pred týraním, otravy dravcov chemickými látkami a pod.)

Podiel policajtov služby poriadkovej polície obvodných oddelení Policajného zboru - v postavení policajta prvého kontaktu, na objasňovaní vybraných druhov environmentálnej trestnej činnosti týkajúcich sa živočíchov a rastlín objektivizuje význam ich postavenia v systéme boja proti tejto protiprávnej činnosti a súčasne ukazuje, kde sú najmä odborné limity pre policajtov prvého kontaktu pri ich činnosti na mieste policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru týkajúcej sa živočíchov a rastlín.

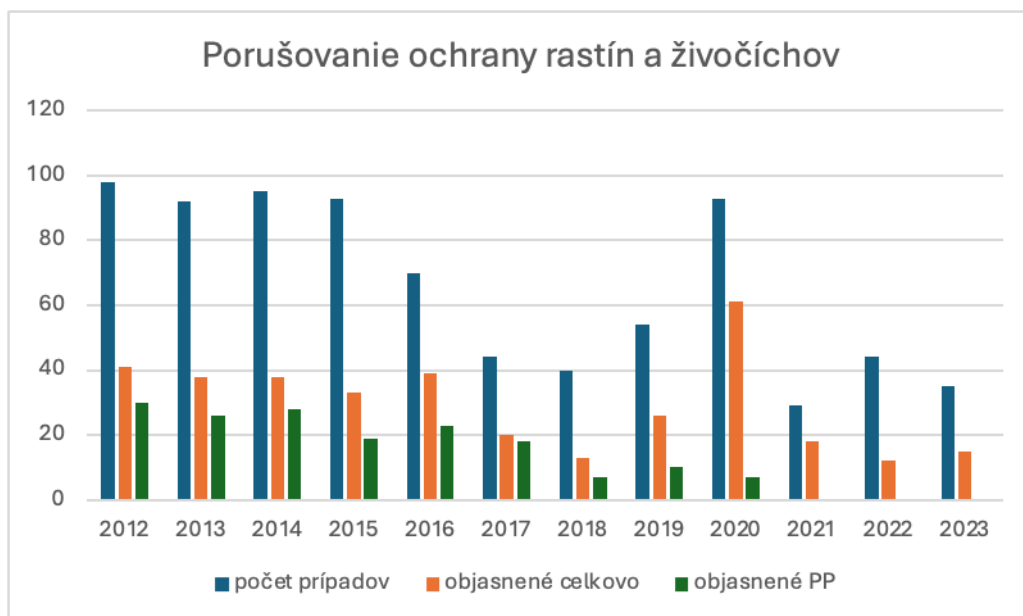
Nižšie uvádzame vybrané štyri oblasti environmentálnej trestnej činnosti a podiel na jej objasňovaní policajtmi obvodných oddelení Policajného zboru v období rokov 2012 – 2023. Zdrojom týchto údajov je Evidenčný štatistický systém kriminality Prezídia Policajného zboru, pričom stručne hodnotenie štatistických výsledkov sa opiera o skúsenosti z metodologickej, kontrolnej a riadiacej činnosti a neverejné mesačné a ročné správy a stave a vývoji environmentálnej kriminality v Slovenskej republike, ktoré v tomto období spracovával autor č.1.

Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov

Z jednotlivých oblastí environmentálnej trestnej činnosti ide jednoznačne o najširšiu problematiku, či už z pohľadu jednotlivých druhov živočíchov a rastlín, ktoré môžu byť predmetom útoku a tiež z pohľadu množstva rôznych foriem útokov. Trestným činom porušovanie ochrany rastlín a živočíchov podľa § 305 Trestného zákona boli v sledovanom období porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu prírody a krajiny alebo všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi, pričom rozsah protiprávneho konania musel byť viac ako 2.660,- Eur a toto protiprávne konanie bolo trestné aj z neobľahosti. Prostredníctvom trestného práva bola poskytovaná ochrana jedincom chránených druhov živočíchov a rastlín pred protiprávnym usmrtením, zranením, odchytom, obchodom a ďalšími aktivitami. Rovnako tak boli chránené ich biotopy, obydlia, vývinové štádia, ale aj ich neživé exempláre alebo výrobky z nich. Zo štatistických výsledkov boli vyňaté prípady týkajúce sa protiprávnych jász motorovými prostriedkami v chránených územiach a v lesoch definované ustanovením § 305 ods. 2 Trestného zákona, nakoľko ide o protiprávnu činnosť, ktorá nemá priamy vzťah k živočíchom a rastlinám.

Nižšie uvedená tabuľka a graf ukazuje vývoj počtu prípadov porušovania ochrany rastlín a živočíchov (okrem protiprávnych jász motorovými prostriedkami v chránených územiach a v lesoch), ich objasnenosti a podielu na tejto objasnenosti policajtní služby poriadkovej polície.

Rok	počet prípadov	objasnené celkovo	objasnené PP	podiel
2012	98	41	30	73,17%
2013	92	38	26	68,42%
2014	95	38	28	73,68%
2015	93	33	19	57,58%
2016	70	39	23	58,97%
2017	44	20	18	90,00%
2018	40	13	7	53,85%
2019	54	26	10	38,46%
2020	93	61	7	11,48%
2021	29	18	0	0,00%
2022	44	12	0	0,00%
2023	35	15	0	0,00%

Prezentované štatistické výsledky zo sledovaného obdobia vybraných 12-tich rokov ukazujú pomerne dve významné zmeny v sledovanom podiele policajtov poriadkovej polície na objasňovaní tohto druhu environmentálnej trestnej činnosti. V období rokov 2012 až 2018 sa podiel objasnenosti na tejto trestnej činnosti policajtní služby poriadkovej polície pohyboval na významnej hodnote od 50% do 90%. Toto priamo súviselo s organizáciou činnosti Policajného zboru v tomto období, nakoľko väčšinu prípadov tohto druhu riešili policajti poverení vykonávaním skráteného vyšetrovania, ktorí boli zaradení na obvodných oddeleniach Policajného zboru rovnako ako policajti prvého kontaktu. Išlo teda v absolútnej väčšine prípadov o prečiny so zisteným malým rozsahom protiprávneho konania, pričom je potrebné pripomenúť, že služba poriadkovej polície nemala popri iných svojich povinnostiach vytvorené podmienky na odbornejší prístup k tomuto druhu kriminality, vrátane aktívnej operatívno-pátracej činnosti a odhaľovania závažnejších foriem tejto kriminality. Od roku 2019 sa začal tento podiel zásadne meniť, nakoľko sa začali budovať v rámci služby kriminálnej polície špecializované oddelenia na odhaľovanie a dokumentovanie tohto druhu trestnej činnosti a od roku 2022 vznikol samostatný útvar Policajného zboru s výlučnou vecnou a miestnou príslušnosťou, takže podiel policajtov služby poriadkovej polície na objasnenosti klesol v rokoch 2021 až 2023 na nulu. V tomto období pri tejto trestnej činnosti plnili policajti služby poriadkovej polície už len funkciu policajtov prvého kontaktu a mohli sa sústrediť na plnenie iných svojich úloh.

Týranie zvierat

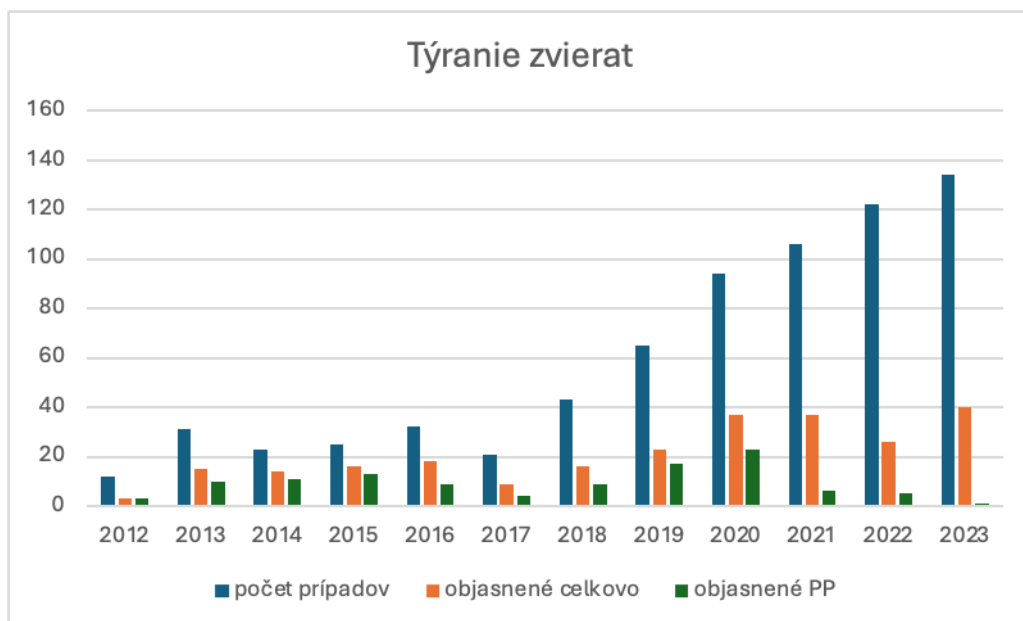
V oblasti environmentálnej trestnej činnosti ide o mimoriadne spoločensky sledovanú problematiku. V sledovanom období tu postupne došlo k viacerým pomerne rozsiahlym zmenám v znení Trestného zákona, ktoré smerovali k širšiemu a účinnejšiemu postihovaniu páchatel'ov rôznych foriem tejto trestnej činnosti. Najzásadnejšou zmenou bol zákon č. 288/2020 Z. z. ktorým sa menil a doplňal zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa doplňal zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde došlo k presunu ustanovení týkajúcich ochrany zvierat v Trestnom zákone do inej časti tohto zákona, konkrétne išlo o zaradenie medzi trestné činy proti životnému prostrediu.

Dlhodobou išlo o druh trestnej činnosti s pomerne vysokou latenciou, čo dokazujú aj štatistické výsledky a sčasti išlo aj o marginalizovanie tohto problému zo strany polície, ktorá

tu čelila pomerne špecifickým odborným problémom. Postupne sa zvyšujúci občiansky aktivizmus a organizačné zmeny v rámci Policajného zboru začali odhaľovať skutočný rozmer tohto problému. Problematika týrania zvierat je jedným z najvýstižnejších dôkazov potreby špecializácie polície pri riešení osobitných druhov kriminality. Predovšetkým policajti prvého kontaktu tu čelili špecifickým situáciám, kde bolo potrebné bezodkladne aplikovať odborné vedomosti z veterinárnej oblasti, bez ktorých nebolo možné kvalifikovane vec posúdiť. V mnohých prípadoch policajti prvého kontaktu čelili rôznym konfliktným situáciám medzi občanmi, pričom bez odborného stanoviska príslušného veterinárneho lekára nebolo možné rozhodnúť o ďalšom postupe. Viac ako v iných oblastiach environmentálnej kriminality tu vznikali problémy so zabezpečením dôkazov a ich primeranou ochranou.

Postupným budovaním odborných kapacít, posilňovaním vzdelávania výcviku policajtov a posilňovaním spolupráce a koordinácie so špecializovanou štátnou správou sa podarilo odhaľovať stále väčší počet prípadov. Vzdelávanie a výcvik policajtov obvodných oddelení Policajného zboru postupne zlepšilo ich reakciu v postavení policajtov prvého kontaktu a prispelo dlhodobo k pomerne vysokému percentu objasnenosti tejto trestnej činnosti.

Rok	počet prípadov	objasnené celkovo	objasnené PP	podiel
2012	12	3	3	100,00%
2013	31	15	10	66,67%
2014	23	14	11	78,57%
2015	25	16	13	81,25%
2016	32	18	9	50,00%
2017	21	9	4	44,45%
2018	43	16	9	56,25%
2019	65	23	17	73,91%
2020	94	37	23	62,16%
2021	106	37	6	16,27%
2022	122	26	5	19,23%
2023	134	40	1	2,50%

Štatistické údaje zo sledovaného obdobia sú pomerne jednoznačné a ukazujú najprv určité obdobie stagnácie a udržiavania pomerne rovnakej situácie v rokoch 2012 až 2017, pričom podiel policajtov služby poriadkovej polície na objasňovaní tejto trestnej činnosti bol väčšinový. S nárastom spoločenského záujmu o túto oblasť a zvýšenou aktivitou rôznych občianskych organizácií dochádza od roku 2018 k trvalému a postupnému nárastu počtu odhalených prípadov a priemerne sa udržiava aj zvýšený počet objasnených prípadov. Od zriadenia špecializovanej policajnej zložky na boj s environmentálnou trestnou činnosťou v rokoch 2019 až 2022 však došlo k logickému prepadu podielu v objasnenosti policajtmi služby poriadkovej polície. Ich činnosť sa definitívne presunula do pozície policajtov prvého kontaktu, čím sa im uvoľnili kapacity pre ich iné úlohy.

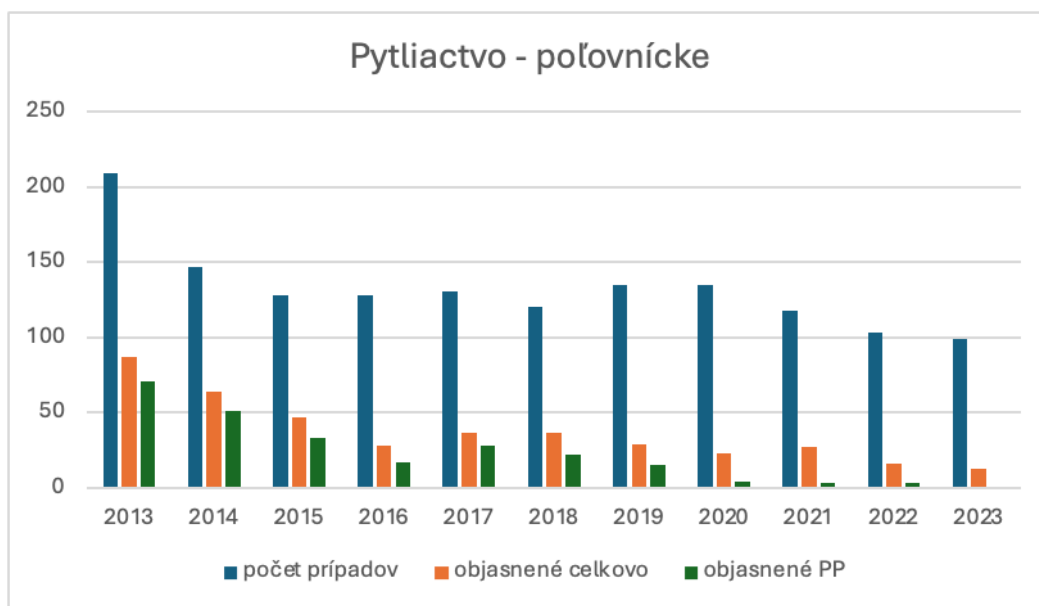
Pytliactvo (poľovníctvo)

Environmentálna trestná činnosť spočívajúca v neoprávnených zásahoch do výkonu práva poľovníctva patrila v minulosti k najrozšírenejšiemu druhu tejto trestnej činnosti. Ide o pomerne komplikovaný bezpečnostný problém, na ktorý majú vplyv viaceré špecifické faktory. Ide napríklad o významné množstvo prípadov tejto trestnej činnosti, kde je použitá strelná zbraň, pričom často ide o zbrane v nelegálnej držbe. Rovnako špecifickým problémom sú rôzne sofistikované spôsoby zakrývania tejto trestnej činnosti alebo jej rôzna dodatočná legalizácia. Absolútna väčšina tejto trestnej činnosti vyjde najavo nálezom ulovenej alebo inak usmrtenej poľovnej zveri, v pomerne malej miere ide o nálezy rôznych pascí alebo zadržanie páchatel'a s ulovenou alebo privlastnenou zverou pri jej ukrývaní alebo transporte.

Výkon poľovníckeho práva je pomerne jasne definovaný príslušnými právnymi predpismi a pre policajta prvého kontaktu, pokiaľ nie je sám aktívnym poľovníkom, môže ísť niekedy o komplikovanú záležitosť. V týchto prípadoch je predovšetkým potrebné dôsledné zabezpečenie miesta činu a možných dôkazov, vrátane strelných zbraní.

Rok	počet prípadov	objasnené celkovo	objasnené PP	podiel
2013	209	87	71	81,61%
2014	147	64	51	79,69%

2015	128	47	33	70,21%
2016	128	28	17	60,71%
2017	131	37	28	75,68%
2018	120	37	22	59,46%
2019	135	29	15	51,72%
2020	135	23	4	17,39%
2021	118	27	3	11,11%
2022	103	16	3	18,75%
2023	99	13	0	0,00%

Z vyššie uvedených štatistických údajov sledovaného obdobia možno konštatovať, že tento druh kriminality sa dlhodobo udržiava na stabilnej úrovni. Posledných 10 rokov sa udržiava viac-menej rovnaké množstvo odhalených prípadov, pričom objasnenosť mierne poklesla, čo naznačuje, že polícia v tejto oblasti čelí už len pomerne sofistikovaným formám jej páchania, na ktoré súčasné bežné metódy policajnej činnosti nepostačujú. Vzhľadom na väčšinou priaznivé stavy poľovnej zveri sa prehĺbuje aj určitá latencia spočívajúca v neoznamovaní protiprávneho lovu zveri alebo v jeho zakrývaní užívateľmi poľovných revírov, čo deformuje skutočný stav poznania situácie v tejto oblasti.

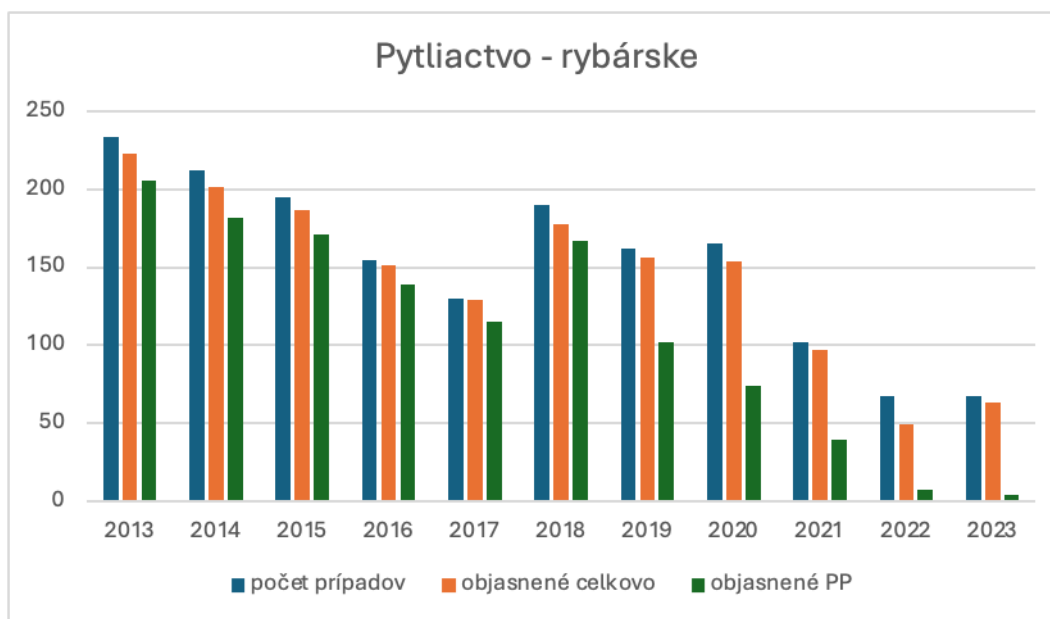
Policajti služby poriadkovej polície sa na objasňovaní tejto trestnej činnosti podieľali dlhodobo na úrovni viac ako 50% a až po vykonaní organizačných zmien v Policajnom zbore pri vytváraní špecializovaného útvaru na boj s environmentálnou trestnou činnosťou došlo k postupnému prepadu tohto podielu až na nulu, čo je však logickým záverom zmeny vecnej a miestnej príslušnosti pri objasňovaní tejto trestnej činnosti.

Pytliactvo (rybárstvo)

Neoprávnené zásahy do výkonu rybárskeho práva patria v rámci environmentálnej trestnej činnosti k jej najpočetnejším formám. Z pohľadu odhaľovania a dokazovania ide o relatívne jednoduchšiu formu trestnej činnosti, kde nie sú prítomné takmer žiadne

bezpečnostné riziká. Rovnako ako pri výkone práva poľovníctva, je aj výkon rybárskeho práva pomerne podrobne a jasne definovaný príslušnými právnymi predpismi, kde je určené kto, kedy, kde a ako môže loviť ryby, tieto si privlastňovať alebo s nimi nejako manipulovať. Z pohľadu praktickej policajnej činnosti je pri odhaľovaní a objasňovaní tohto druhu trestnej činnosti najmenej komplikácií a rovnako tak aj pre policajta prvého kontaktu je tu pomerne málo odborných úskalí, ktoré by ohrozovali náležité objasnenie oznámenej udalosti. Pomerne významnou výhodou je pri posudzovaní okolností oznámeného skutku účinná a dostupná spolupráca s rybárskou strážou, ktorá vie objasniť niektoré komplikovanejšie odborné otázky. Z pohľadu súčasnej situácie v tejto oblasti je práve rybárska stráž najčastejším oznamovateľom podozrenia z trestného činu a vzhľadom na jej odborne schopnosti a právomoci môže účinne podporovať rozhodovacu činnosť policajta prvého kontaktu pri preverovaní oznámenej udalosti.

Rok	počet prípadov	objasnené celkovo	objasnené PP	podiel
2013	234	223	206	92,38%
2014	212	202	182	90,01%
2015	195	187	171	91,44%
2016	155	151	139	92,05%
2017	130	129	115	89,15%
2018	190	178	167	93,82%
2019	162	156	102	65,38%
2020	165	154	74	48,05%
2021	102	97	39	40,21%
2022	67	49	7	14,29%
2023	67	63	4	6,35%

Rovnako ako pri pytliactve v oblasti poľovníctva, je aj pri pytliactve v oblasti rybárstva badateľný postupný a dlhodobý pokles tohto druhu trestnej činnosti. Nakoľko ide

o jednu z najmenej nebezpečných a najmenej komplikovaných foriem environmentálnej trestnej činnosti je tu vidieť pomerne vysoké percento objasnenosti. Je však potrebné podotknúť, že absolútna väčšina odhalených prípadov vyšla najavo zadržaním podozrivej osoby pri protiprávnom love rýb, či už rybárskou strážou alebo v rámci rôznych spoločných bezpečnostných akcií. Štatistické údaje najmä z posledných rokov ukazujú, že došlo postupne k eliminovaniu jednoduchých foriem tejto trestnej činnosti, čo sa odrazilo aj na poklese jej objasnenosti. Nakoľko organizačné zmeny v Policajnom zbore, najmä od roku 2022 zbavili službu poriadkovej polície vecnej a miestnej príslušnosti pri odhaľovaní a objasňovaní tohto druhu trestnej činnosti, prešla preventívna a kontrolná činnosť v absolútnej väčšine prípadov na rybársku stráž. Policajti služby poriadkovej polície sú aktuálne len v postavení policajtov prvého kontaktu, ak si to vyžaduje situácia pri zadržaní podozrivej osoby alebo pri náleze zariadenia na lov rýb, pričom vo väčšine prípadov spolupracujú s rybárskou strážou pri riešení odborných otázok.

Špecifiká postupu policajtov prvého kontaktu zo služby poriadkovej polície na objasňovaní vybraných druhov environmentálnej trestnej činnosti týkajúcej sa živočíchov a rastlín

Policajne relevantné udalosti environmentálneho charakteru týkajúce sa živočíchov a rastlín majú svoje osobitosti, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri určovaní správneho a efektívneho postupu policajtov prvého kontaktu. Toto má priamy dopad na rozhodovaciu a praktickú činnosť policajta, ktorý nedisponuje potrebnými odbornými vedomosťami a zručnosťami. Veľmi zjednodušene môžeme pre vybraných päť typov udalostí identifikovať tieto špecifiká:

- špecifické hrozby pre život a zdravie osôb – miesto udalosti môže mať nebezpečné vlastnosti (napr. zvieratá s nákazlivou chorobou, zranené zvieratá, prítomnosť jedu a pod.),
- miesto činu spravidla podlieha rýchlym zmenám, najmä ak ide o vonkajší priestor a v dôsledku toho môže byť nepriaznivo ovplyvnená dôkazná situácia (napr. poveternostné podmienky – sneženie, dážď, svetelné podmienky a pod.),
- odhalenie a identifikácia niektorých stôp relevantných pre ďalšie dokazovanie si môže vyžadovať odborné skúsenosti a zručnosti a niekedy aj špecializované vybavenie (napr. otrávené návnady, projektil v tele zvieratá a pod.),
- odhalenie a identifikácia rozsahu nepriaznivých následkov si môže vyžadovať odborné znalosti, nakoľko niektoré nepriaznivé dopady nemusia byť viditeľné (napr. rozmiestnenie pascí alebo otrávených návnad a pod.),
- činnosť na mieste činu si vždy vyžaduje aktívnu koordináciu a kooperáciu s rôznymi špecializovanými subjektmi (znalci, odborne spôsobilé osoby, pracovníci rôznych štátnych orgánov a pod.).

Z vyššie uvedených informácií vyplýva, že na takomto mieste vzniku policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru týkajúcej sa živočíchov a rastlín je potrebné počítať s viacerými vplyvmi, ktoré majú následne priamy dopad na ďalší vývoj situácie. Ide najmä o ochranu života a zdravia osôb, ochranu a vymedzenie miesta činu, ochranu a stabilizáciu miesta činu a stôp, aktívnu komunikáciu s príslušným operačným dôstojníkom kvôli kooperácii a koordinácii na mieste udalosti a identifikáciu osôb majúúcich vzťah k veci.

Vo všeobecnosti a zjednodušene možno postup policajtov na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti environmentálneho charakteru týkajúcej sa živočíchov a rastlín vo vybraných piatich oblastiach definovať nasledovne:

1. Preverenie, či oznámené skutočnosti korešpondujú s realitou zistenou na určenom mieste.
2. Ak to situácia dovoľuje, zabezpečiť dostupnými prostriedkami ochranu života a zdravia prítomných osôb, vrátane seba.
3. Ak to situácia umožňuje, zabrániť vplyvu poveternostných podmienok alebo iných vonkajších okolností na miesto činu a zistené stopy.
4. Ak to situácia umožňuje podieľať sa na opatreniach znižujúcich nepriaznivý následok (ochrana života zranených zvierat a pod.).
5. Bezodkladné a aktívne komunikovanie s operačným dôstojníkom.
6. Identifikácia a v prípade potreby aj zabezpečenie osôb majúcich vzťah k zistenému protiprávnemu konaniu.
7. Rozšírená identifikácia a ochrana možných stôp súvisiacich s protiprávnym konaním vo vonkajšom priestore.
8. Celková ochrana miesta činu.

Vo všetkých prípadoch podozrenia z environmentálnej trestnej činnosti je potrebné, aby policajt prvého kontaktu, ak je to možné, bezodkladne komunikoval s vecne a miestne príslušným orgánom činným v trestnom konaní, ktorý by mal jeho činnosť usmerniť do svojho príchodu na miesto udalosti.

Každá z vybraných piatich oblastí environmentálnej protiprávnej činnosti predstavuje pre policajta prvého kontaktu špecifickú výzvu, pričom spravidla prvotné vizuálne posúdenie vnímanej situácie alebo javu predstavuje len jeden aspekt jeho rozhodovania o ďalšom postupe. Pre správny postup je rovnako dôležité vziať do úvahy aj ďalšie faktory, ktoré uvádzame nižšie.

1. Postup policajtov prvého kontaktu v prípade podozrenia z protiprávneho konania v oblasti ochrany ohrozených druhov živočíchov a rastlín (mŕtve jedince)

V týchto prípadoch ide zväčša o oznámenie o náleze mŕtvych jedincov chránených druhov živočíchov alebo rastlín vo voľnej prírode.

Odporúčany postup pre policajta prvého kontaktu:

- preverenie oznámenej informácie na mieste s cieľom potvrdiť alebo vyvrátiť prítomnosť mŕtvych jedincov chránených druhov živočíchov alebo rastlín, pričom je potrebné vykonať aj širšiu obhliadku miesta, či sa nenájdu aj ďalšie mŕtve jedince v okolí,
- nájdených tiel mŕtvych živočíchov sa nijako nedotýkať a nemanipulovať s nimi z dôvodu ochrany zdravia alebo zabránenia šírenia prípadnej nákazlivej choroby zvierat (napr. africký mor ošípaných, vtáčia chrípka, besnota a pod.),
- ak sa na mieste nachádzajú nejaké osoby je potrebné im zabrániť v kontakte s mŕtvymi telami živočíchov z dôvodu ochrany ich zdravia alebo zabránenia šírenia prípadnej nákazlivej choroby zvierat – okrem osôb, ktoré sa preukážu odbornou spôsobilosťou na takúto činnosť (napr. veterinárny lekár a pod.),
- prostredníctvom operačného dôstojníka zabezpečiť na miesto činu okrem príslušného policajného výjazdu aj pracovníkov Štátnej ochrany prírody SR, Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a ďalších kompetentných subjektov,
- zabezpečiť identifikáciu všetkých osôb majúcich vzťah k udalosti (oznamovateľ, svedkovia, podozriví, poškodení),

- predbežne identifikovať rozsah miesta činu a tento priestor zabezpečiť z dôvodu ochrany kriminalisticky relevantných stôp a v nijakom prípade nedovoliť iným osobám aby manipulovali so zvieratami alebo inými stopami.

2. Postup policajtov prvého kontaktu v prípade podozrenia z protiprávneho konania v oblasti ochrany ohrozených druhov živočíchov a rastlín (živé jedince)

V týchto prípadoch ide zväčša o oznámenie o náleze živých jedincov chránených druhov živočíchov alebo rastlín napr. v živolovnej pasci, v motorovom vozidle, v batožine alebo v nejakom inom objekte, kde je to možné preveriť bez príkazu sudcu na vykonanie domovej prehliadky alebo prehliadky iných priestorov a pozemkov.

Odporúčaný postup pre policajta prvého kontaktu:

- preverenie oznámenej informácie na mieste s cieľom potvrdiť alebo vyvrátiť protiprávne nakladanie so živými jedincami chránených druhov živočíchov alebo rastlín, pričom ak to prichádza do úvahy je potrebné vykonať aj širšiu obhliadku miesta, či sa nenájdu aj ďalšie objekty so živými jedincami v okolí (napr. motorové vozidlo a pod.),
- nájdených živočíchov a prípadne aj rastlín sa nijako nedotýkať a nemanipulovať s nimi z dôvodu ochrany zdravia alebo zabránenia šírenia prípadnej nákazlivej choroby zvierat alebo rastlín (napr. africký mor ošípaných, vtáčia chrípka a pod.),
- ak sa na mieste nachádzajú nejaké osoby, je potrebné im zabrániť v kontakte so živočíchmi alebo rastlinami z dôvodu ochrany ich zdravia alebo zabránenia šírenia prípadnej nákazlivej choroby zvierat alebo rastlín,
- prostredníctvom operačného dôstojníka zabezpečiť na miesto činu okrem príslušného policajného výjazdu aj pracovníkov Štátnej ochrany prírody SR a ďalších kompetentných subjektov,
- zabezpečiť identifikáciu všetkých osôb majúcich vzťah k udalosti (oznamovateľ, svedkovia, podozriví, poškodení),
- predbežne identifikovať rozsah miesta činu a tento priestor zabezpečiť z dôvodu ochrany kriminalisticky relevantných stôp a v nijakom prípade nedovoliť iným osobám aby manipulovali so zvieratami alebo rastlinami alebo inými stopami.

3. Postup policajtov prvého kontaktu v prípade podozrenia z protiprávneho konania v oblasti ochrany zvierat (týranie zvierat)

V týchto prípadoch ide zväčša o oznámenie o náleze zvierat so znakmi týrania (zranenia alebo iné zjavné defekty ako vychudnutosť a pod.) alebo o náleze tiel uhynutých zvierat, ktoré uhynuli v zjavnej príčinnej súvislosti s konaním/nekonaním človeka alebo sa takýto záver javí aspoň ako odôvodnený.

Odporúčaný postup pre policajta prvého kontaktu:

- preverenie oznámenej informácie na mieste s cieľom potvrdiť alebo vyvrátiť protiprávne konanie vo vzťahu k zvierat'u, pričom sa javí ako zásadne dôležité, aby sa na takéto miesto dostavil čo najskôr veterinárny lekár, ktorý je schopný posúdiť odbornú otázku – či ide alebo nejde o týranie zvierat'a v zmysle príslušných právnych predpisov,
- ak nejde o ochranu života alebo zdravia osôb so zvierat'om v nijakom prípade nemanipulovať a toto ponechať na odborne spôsobilé osoby,
- ak to prichádza do úvahy, je potrebné zabezpečiť ochranu života a zdravia osôb v prípadoch, že zviera je agresívne alebo inak spôsobilé ohroziť ľudí,

- prostredníctvom operačného dôstojníka je potrebné bezodkladne zabezpečiť prítomnosť príslušného veterinárneho lekára a ďalšie kompetentné subjekty (napr. pracovníkov zariadenia na umiestnenia zvierat a pod.),
- zabezpečiť identifikáciu všetkých osôb majúcich vzťah k udalosti (oznamovateľ, svedkovia, podozriví, poškodení),
- predbežne identifikovať rozsah miesta činu a tento priestor zabezpečiť z dôvodu ochrany kriminalisticky relevantných stôp a v nijakom prípade nedovoliť iným osobám aby manipulovali so zvieratami alebo inými stopami.

4. Postup policajtov prvého kontaktu v prípade podozrenia z protiprávneho konania v oblasti výkonu práva poľovníctva (pytliactvo)

V týchto prípadoch ide zväčša o oznámenie o náleze usmrtenej poľovnej zveri.

Odporúčaný postup pre policajta prvého kontaktu:

- preverenie oznámenej informácie na mieste s cieľom potvrdiť alebo vyvrátiť podozrenie z protiprávneho ulovenia zveri – najmä nálezom tela alebo časti tela poľovnej zveri alebo aj zariadenia na protiprávny lov zveri (napr. drôtené oká a pod.),
- prostredníctvom operačného dôstojníka zabezpečiť na miesto zástupcu príslušnej poľovníckej organizácie, avšak je potrebné dohliadať, aby táto osoba nemanipulovala so zverou alebo zariadením do príchodu orgánu činného v trestnom konaní a príslušného veterinárneho lekára,
- ak to prichádza do úvahy, je potrebné vykonať aj širšiu obhliadku miesta, či sa nenájdu aj ďalšie usmrtené jedince poľovnej zveri alebo zariadenia na lov zveri v okolí,
- zabezpečiť identifikáciu všetkých osôb majúcich vzťah k udalosti (oznamovateľ, svedkovia, podozriví, poškodení),
- zabezpečiť identifikáciu fyzických a právnických osôb majúcich vzťah k incidentu, objektu alebo pozemku na ktorom došlo k udalosti,
- predbežne identifikovať rozsah miesta činu a tento priestor zabezpečiť z dôvodu ochrany kriminalisticky relevantných stôp.

5. Postup policajtov prvého kontaktu v prípade podozrenia z protiprávneho konania v oblasti výkonu práva rybárstva (pytliactvo)

V týchto prípadoch ide zväčša o oznámenie o obmedzení osoby na osobnej slobode z dôvodu protiprávneho lovu rýb alebo toto obmedzenie vykonal samotný policajt prvého kontaktu v rámci svojej činnosti.

Odporúčaný postup pre policajta prvého kontaktu:

- preverenie oznámenej informácie na mieste s cieľom potvrdiť alebo vyvrátiť podozrenie z protiprávneho lovu rýb – najmä zistením osoby loviacej ryby bez príslušného povolenia alebo inak porušujúcu rybárske právo alebo oznámeným nálezom zariadenia na protiprávny lov rýb (napr. žiabrové siete a pod.),
- prostredníctvom operačného dôstojníka zabezpečiť na miesto zástupcu príslušnej rybárskej organizácie, avšak je potrebné dohliadať, aby táto osoba nemanipulovala s rybami alebo nájdeným zariadením do príchodu orgánu činného v trestnom konaní a príslušného znalca (ichtyológ),
- ak to prichádza do úvahy, je potrebné vykonať aj širšiu obhliadku miesta, či sa nenájdu aj ďalšie zariadenia na lov rýb v okolí,
- zabezpečiť identifikáciu všetkých osôb majúcich vzťah k udalosti (oznamovateľ, svedkovia, podozriví, poškodení),

- zabezpečiť identifikáciu fyzických a právnických osôb majúcich vzťah k incidentu, objektu alebo pozemku na ktorom došlo k udalosti,
- predbežne identifikovať rozsah miesta činu a tento priestor zabezpečiť z dôvodu ochrany kriminalisticky relevantných stôp.

Záver

Policajne relevantné udalosti environmentálneho charakteru týkajúce sa živočíchov a rastlín predstavujú jednu zo špecifických odborných výziev pre policajtov služby poriadkovej polície v postavení policajtov prvého kontaktu. V rámci plnenia svojich služobných povinností sú spravidla prvým bezpečnostným subjektom, ktorý reaguje na potrebu preverenia oznámenej udalosti, pričom v absolútnej väčšine prípadov nedisponujú špeciálnym vzdelávaním a výcvikom na riešenie týchto udalostí.

Táto činnosť v sebe skrýva v prvom rade určité bezpečnostné riziká, nakoľko živočíchy a sčasti aj rastliny môžu byť nositeľom určitých nebezpečných prvkov, ktoré môžu ohroziť život alebo zdravie osôb, ktoré s nimi manipulujú, prípadne sa osoby môžu stať vektorom šírenia sa tohto nebezpečenstva (napr. pri nákazlivých chorobách). Druhý okruh problémov pre policajta prvého kontaktu spočíva v správnom pochopení dôležitých súvislostí preverovanej udalosti a v správnom posúdení možného porušenia právnych predpisov. Otázka identifikácie vecne a miestne príslušného subjektu vychádza zo správneho vyhodnotenia faktov a okolností, ktoré sú pre policajta prvého kontaktu dostupné a pochopiteľné. Pri živočíchov a rastlinách však ide o objekty, ktoré si vyžadujú určité odborné znalosti alebo zručnosti na posúdenie javov a skutočností, ktoré mohli spôsobiť vznik nepriaznivého následku s ktorým je policajt prvého kontaktu najčastejšie konfrontovaný. V tomto prípade je viac ako v iných prípadoch potrebné aplikovať zásadu „predbežnej opatrnosti“ – t.j. v prípade neznalosti je bezpečnejšie nastaviť činnosť na možnosť nepriaznivejšieho stavu a tým predísť podceneniu situácie. Tretí okruh problémov pre policajta prvého kontaktu sa týka správneho postupu na mieste udalosti, konkrétne rozpoznanie a vykonanie nevyhnutných činností pre zachovanie nepoškodeného miesta činu a zachovanie čo najväčšieho počtu kriminalisticky relevantných stôp. Tu je pre policajta prvého kontaktu často kľúčová spolupráca s operačným dôstojníkom alebo s príslušným špecialistom, ktorý môže aj prostredníctvom komunikačných prostriedkov inštruovať policajta k vykonaniu niektorých činností.

Problém včasnosti a odbornosti pri reagovaní na policajne relevantnú udalosť environmentálneho charakteru týkajúcu sa živočíchov a rastlín bude vždy predstavovať špecifickú výzvu pre Policajný zbor. S prihliadnutím na rôznorodé hroziace následky a na rastúci význam a hodnotu životného prostredia pre spoločnosť je potrebné dlhodobo skvalitňovať výkon služby všetkých dotknutých bezpečnostných zložiek. Postavenie policajta prvého kontaktu je v tomto systéme jedným z kľúčových a často rozhoduje o celkovom výsledku dokazovania a objasňovania zisteného protiprávneho stavu. Z tohto dôvodu sa javí ako mimoriadne dôležité posilňovať odborné schopnosti a zručnosti policajtov služby poriadkovej polície aj v tejto oblasti.

Použitá literatúra

CHMELA, Z. 2007. Management výkonných organizačných článků. Policejní akademie ČR v Praze. Praha 2007. ISBN 978-80-7251-259-1.

Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

NESVADBA, A. 2004. Teória policajných a bezpečnostných činností. Bratislava. 2004. ISBN 80-8054-324-0.

KOČAN,Š.,LOFFLER,B.,ZÁMEK,D. Poriadková polícia. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN: 978-80-7380-462-6, s. 393

LÖFFLER, B., BLATNICKÝ, J. Vedecká štúdia - Analýza potreby súčinnosti pri realizácii pôsobnosti vybraných zložiek na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti / mieste činu/, Teoria a prax vyšetrovania- interdisciplinárne aspekty – zborník vedeckých prác, ISBN 978-80-8054-709-7, Akadémia PZ 2017

Vedeckovýskumná úloha VÝSK. 266 Pôsobnosť policajtov prvého kontaktu na mieste policajne-relevantnej udalosti environmentálneho charakteru.

STRÉMY, T., KURILOVSKÁ, L., a kol. Trestný zákon. Komentár. II. Zväzok. 1. vydanie. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2022, 1536s.

Viktoryová, J. – Palarec, J. a kol.: Základy vyšetrovania, Bratislava, APZ, 2009.

Viktoryová, J., Bango, D., a kol. : Vyšetrovanie vybraných druhov trestných činov. Akadémia Policajného zboru. Bratislava, 2007.

FABŠÍKOVÁ, T., Trestněprávní nástroje ochrany životního prostředí. Praha : Auditorium 2021.

Chmelík, J., a kol. : Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Praha : Linde Praha, 2005.

Smernice, právne predpisy a iné

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2024/1203 z 11. apríla 2024 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES z 19. novembra 2008 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva

Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez štátne hranice a ich zneškodňovaní

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch

Zákon č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon

Vyhláška č. 170/2021 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Vyhláška č. 371/2015 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch

Koncepcia boja s environmentálnou kriminalitou na Slovensku, Prezídium Policajného zboru, Bratislava, 2004.

Nariadenie P PZ o činnosti základných útvarov služby PP PZ č.85/2024

Internetové zdroje

<https://www.epi.sk/odborny-clanok/Uvahy-o-efektivite-trestneho-konania-v-Slovenskej-republike-hladanie-nastrojov-a-rieseni-na-jeho-casove-a-ekonomicke-zefektivnenie.htm>

<https://www.epi.sk/odborny-clanok/postihovanie-environmentalnych-deliktov-v-rezime-spravneho-a-trestneho-prava.htm>

<https://www.epi.sk/odborny-clanok/Implementacia-Smernice-o-ochrane-zivotneho-prostredia-prostriedkami-trestneho-prava-do-pravneho-poriadku-SR-2-cast.htm>